

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 87. évfolyam, 15-16. szám | 2022. április 24. - május 1. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Amikor kiárad a jóság
és az együttérzés

A menekülő édesanyák
Isten ígéretének
beteljesítői

Megálmodott
reformáció

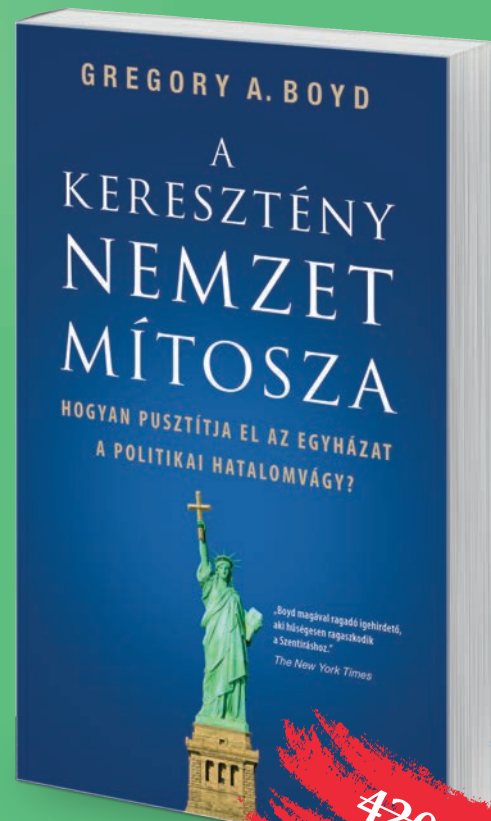
*Istennel beszélgetve
az orgonapadon*

Rákász Gergely
harcos hitről
és közösségépítésről

MEGJELENT!

Jogos-e az önvédelem, létezik-e igazságos háború, vállalhat-e katonai szolgálatot keresztény ember?

Törekedhet-e az egyház arra, hogy hatalommal igyekezzon átformálni a világot? Mitől keresztény egy nemzet? Gregory A. Boyd amerikai presbiteriánus teológus, igehirdető a könyvében többek között ezeket a kérdéseket is megválaszolja. Krisztus Golgotán megnyilvánult szeretetének radikális követésére, megalkuvás nélküli, erőszakmentes alárendelésre hív. Bálványokat és tabukat döntögetve leplezi le a hamis motivációkat, és sarkall az evangelikál evidenciák újragondolására.

4200-Ft
3360 Ft

„Boyd magával ragadó igehirdető, aki hűségesen ragaszkodik a Szentírásához.”

The New York Times

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

ÜNNEPEK KÖZÖTT

Húsvét utáni, de még mennybemenetel és pünkösd ünnepe előtti lapszámunk e mostani. Ám az ünnepek közötti időszak sem lényegtelen része az életünknek. Nevezetes napok pedig éppen az előttünk álló hetekben is gazdagíthatnak bennünket, újabb alkalmat adva az elcsendesedésre, hálaadásra. E magazinszámunk összeállításakor gondoltunk a Föld napjára (április 22.) és anyák napjára is.

Egyházunk Ararát teremtésvédelmi munkáágának vezetője, Koltai Zsuzsa arról ír, hogy húsvét üzenete kiterjed a Föld napjára is. És talán nem túlzás azt állítani, hogy az tesz a legtöbbet a teremtésvédelemért, aki a virág- és faültetés mellett „a megrettent szívekbe képes bátorságot önteni; aki a sírót vigasztalja; aki a megfáradtat felüdíti, a rohanót megállítja, az el-tompultat megneveteti; aki a rászorulóknak hajlékot, otthont, ételt vagy ruházatot ad, vagy bárki, aki szeretettel igaz dolgokat cselekszik”.

Anyák napjára készülve rendhagyó módon ez alkalommal nemcsak az édesanyákhoz szólunk, hanem azokhoz is, akik szerettek volna, de nem válhattak édesanyává. Szeretnénk, ha írásaink is azt az üzenetet hordoznák, hogy ezen a napon is a szeretet, a megértés és az egymáshoz fordulás legyen a középpontban. Most pedig különösen is gondoljunk imádságban azokra az édesanyákra, akiket a háború szakított el fegyvert fogó gyermekeiktől; és azokra is, akik férjük nélkül, gyermekeikkel menekültek el hazájukból.

„Csak az ember képes arra, hogy a költészet, a művészet, a kultúra által fejezze ki magát, keresse identitását, hogy megfogalmazza a teremtő Isten és a teremtett világ kapcsolódását” – írja Stifner-Kóháti Dorottya abban a verses összeállításban, amellyel a magyar költészet napja után is szeretnénk felhívni figyelmet arra, hogy a verseknek – minden időben – gyógyító erejük lehet.

■ KÉZDI BEÁTA

Amikor kiárad a jóság és az együttérzés

Menekülteket is segítő „nagyüzem” működik az ukrainai háború kitörése óta Budapest-Józsefvárosban. Önkéntesek is dolgoznak azon, hogy az adományok mielőbb eljussanak a rászorulókhöz. Riportunkban a helyi evangélikus egyházközség által végzett csodálatos munkát mutatjuk be.

9. oldal

Istennel beszélgetve az orgonapadon

Telt házias látványkoncertjein nemcsak a zene, hanem a képi világ is arra szolgál, hogy – ahogyan Rákász Gergely koncertorgonista vallja – a közönség minél közelebb kerülhessen a Teremtő végtelen szeretetéhez. Hitről, Bachról és az aktív háláról is beszélgettünk a művésszel.

23. oldal

Humor nélkül lehet élni, de nem érdemes

Az *Adj, Uram, humorérzékelt!* című egyházi anekdotagyűjtemény hiánypótló, hiszen az elmúlt két évben a hit, a szeretet és az egymáshoz fordulás mellett a humor volt, ami a legtöbbünkben tartotta az erőt. A vidám perceket szerző, friss kötetéről a szerkesztője, Boda Zsuzsa mesélt.

32. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Szabó András	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Sággy Balázs	6
A hónap igéje – május • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	14
Portré • Ficzer Ilona műemlékvédelemről és kortárs templomokról	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Fókusz • A Föld napjára – Érted szól • Koltai Zsuzsa írása	18
Irodalom • Ne csak a költészet napján legyen vendég a vers	19
Küldetés • Békemisszió vagy a misszió békéje? • László Lajos Gergely írása	22
Interjú • Rákász Gergely koncertorgonista harcos hitről és közösségépítésről	23
Nézőté • Elrettentő családi minták	26
Fókusz • Május első vasárnapja – anyák napi összeállítás	27
Népszerű teológia • Megálmodott reformáció • Ittész Gábor írása	30
Interjú • Boda Zsuzsa az egyházi humorról	32
Thesaurus • A veszprémi evangélikus gyülekezet temploma	33
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Zsugyel-Klenovics Katalin	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Eszlényi Ákos	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Endreffy Zsolt tesztautomatizáló mérnök, presbiter – Vecsés. Jobb hinni, mint nem hinni Istenben. Az istenhit kapaszkodót nyújt és távlatokat nyit meg. Általa tudhatjuk, hogy nemcsak egy véges és az emberiség léptékét tekintve jelentéktelen élete van az embernek, hanem olyan, amelyről tud a mi szerető Istenünk. Ez egyfajta biztos támaszt ad abban is, hogy a másokkal való interakcióimban úgy viselkedjek, hogy tudjam: cselekedeteim nem jelentéktelenek. Hatással vagyunk egymásra. Szavaink, tetteink tükrözik azt, hogy milyen életet élünk. Egy tettel, gesztussal ugyanúgy tudunk mélységeket vagy felemelő érzéseket nyújtani embertársainknak. A gyülekezet számomra olyan közösség, ahol kölcsönösen építjük egymást. Én elsősorban a technikai tudásomat igyekszem a gyülekezet számára nyújtani. Az internetes élő közvetítéseket én csinálom, a honlapot szerkesztem, valamint az ifjúsági munkában is segítő vagyok. Utóbbihoz nagy segítséget jelent, hogy több mint húsz éve vagyok cserkész. Igyekszem a „szüntelen imádkozzatok” (1Thessz 5,17) páli tanácsot követni, vagyis folyamatosan párbeszédben, kapcsolatban lenni Istenrel. A mindenható Istenhez nem kell állandóan fohászodnom, hiszen ismeri az életemet, tudja a problémáimat és a vágyaimat is. Ezért a kapcsolatunk sokszor tudatalatti szinten van jelen az életemben. A szavakba öntött ima leginkább azt segíti, hogy magamban is tudjam rendezni a gondolataimat, valamint azt, hogy ki tudjam fejezni a hálámat.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a Facebook.com/lathatoan.evangelikus címen érhető el.

A művészeti akadémia levelező tagja lett Kamp Salamon

A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának levelező tagja lett dr. Kamp Salamon karmester, egyetemi tanár, a Lutheránia ének- és zenekar karnagya.

Az akadémia március 28-án tartotta székházának, a Pesti Vigadónak a Makovecz-termében a szervezet közgyűlése által 2021 decemberében megválasztott levelező és rendes tagok tiszteletére szervezett ünnepélyes oklevélatadó-

ját. Az okleveleket Vashegyi György, az akadémia elnöke adta át. Köszöntőjében a példamutatásra irányította a figyelmet, és az összefogás szükségességét hangsúlyozta, „a szolidaritást művésztársaink és barátaink iránt, határainkon innen és túl”. Kiemelte: az akadémia nem korlátokat, hanem újabb jogosítványokat ad tagjainak kulturális küldetésükhöz.

Forrás: Magyar Művészeti Akadémia

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Istenünk, aki megújítod hűtünket egyszülött Fiaid áldozatot elhordozó bizonyágtételével és Szentlelked erejével: hallgass meg minket, amikor újonnan született gyermekeidként hozzád fohászodunk.

Add, hogy mikor halljuk hangodat, ne fordítsuk el fejünket az örök élet ígéretétől, hanem abban bízva éljük hétköznapijainkat és ünnepeinket egyaránt, megigazolásunkért hálát adva.

Add, hogy amikor meghalljuk hangodat, ne a félelmeink vezessenek minket, hanem a te erőd és hatalmad legyen velünk, bennünk és mellettünk az örök élet felé vezető utunkon.

Add, hogy amikor meghalljuk hangodat, bízunk abban, hogy elhívásunk nemcsak erre a földi létre szól, hanem kegyelmed és irgalmasságod szerint növekedni tudunk az üdvösségre.

Add, hogy amikor halljuk hangodat, bizonyágot tudjunk tenni örömmel és hálaadással úgy, mint akik biztosak abban, hogy a te hatalmad kitartást ad a lankadás helyett, felsegít a megbotlásokból, és nincs elrejtve a sorsunk teelötted.

Lelked és igazságod legyen a keresztyénekkal szerte a világban, ott, ahol megvallanak téged, és ott, ahol még keresnek téged. Oltalmazd meg elhívottjaidat és sokasítsd választottjaidat. Lelked és igazságod legyen a béke eszköze ott, ahol békétlenség, háború és üldöztetés folyik. Oltalmazd meg az emberiséget az egymás ellen fordulástól, és bölcsességeddel vezesd a felelősséget hordozók szívét.

Lelked és igazságod legyen egyházzal, közösségeinkkel, hogy egymás bizonyágtétele által erősödjön az összetartozás örömevel készüljünk mennyei országodba. Oltalmazd meg minket a széthúzástól és önző érdekek érvényesítésétől, és add, hogy népedként akarodat keressük, felfedezzük és azt kövessük.

Örökkévaló Istenünk, így hallgass meg minket! Ámen.

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP (QUASI MODO GENITI) – JN 5,24-25

Rábízhatom magam a Feltámadottra

Talán nem is gondoljuk tudatosan végig, hogy napon-ta többször is rábízunk magunkat egymásra. Amikor buszra szállunk, a sofőrre, mert hisszük, hogy érti a dolgát, és biztonságban célt érünk. A szülő napi nyolc órára rábízta a gyermekét a pedagógusra, mert gyermekének oktatásra, nevelésre van szüksége. A beteg az orvosának a kezébe adja önmagát, mert gyógyulni és élni akar. Fialatok esküvőre készülődnek, mert szeretik egymást, és megbíznak egymásban.

A bizalomra az életünk minden területén állandóan szükségünk van. Ennek hiányában lebénul az élet és elmagányosodik az ember.

Jézus a bizalmunkat kéri. Az elmúlt hetek ünnepei mind Isten irántunk való szeretetének mennyei jelei. A golgotai kereszt és a húsvéti üres sír arról szól, hogy Isten a bizonyítékát adta az irántunk való ragaszkodásának. Azért, hogy vele kiváltsa a mi ragaszkodásunkat. Fel akarja építeni bennünk azt, ami egykor összetört.

Az Isten iránti bizalmatlanság nem egy apró hiányosság, szépséghiba a lelkünkön. Jézus szavai szerint maga a halál állapot. A halott nem mozdul, nem reagál a szóra. De az Isten Fiának hangja életre kelti a halottakat. Mert benne Isten teremtőereje lakozik. Egykor a teremtő Atya életet teremtett szavával a földön, lelket lehelt belénk, és lett az ember élő lélekké. Jézus igéjében ugyanaz a teremtő hatalom jelent meg, amely kezdetben világokat teremtett. Most hitre, bizalomra szólít, hogy éljünk vele közösségben.

Jézus szelíden sürget. Általában nem szeretjük, ha bárki bármire is gyorsan rá akar venni bennünket. Alaposan végig akarjuk gondolni dolgainkat. Pedig tudjuk, hogy a gyorsaság életet menthet. Az autós egy gyors kormányozdulattal vagy fékezéssel balesetet tud elkerülni. Előrehaladott betegségben a gyors műtét akár évtizedekkel ajándékoz meg.

Jézus az ő szavával a menny kapujába állít minket. Igéjével nem pusztán segíteni akar úgy általában az élet terhei és nehézségei között (bár ez is fontos), hanem hitre szólít, magához hív. Mi, akik hajlamosak vagyunk elodáznai a fontos döntéseket, ha halljuk az ígét, Krisztus hívó szavát, ne késlekedjünk. Egy ősi latin közmondás szerint „azt, amiben annyi sok év nem dönt, eldöntheti egy perc”. Legyen számunkra a mai vasárnap szent pillanattá, mindent eldöntő perccé, amikor az igében, a gyülekezeti közösségben megragadjuk az Isten szeretetét, magát Krisztust.

”

Jézus az örök életet adja. Jézus nem a távoli jövőbe helyezi az örök életet. Egyetlen mondatba belesűrit mindent: „...aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van...” Fontos a jelen idő. Ha ezt maga Jézus mondta, akkor ez úgy van. Éppen az a hit lényege, hogy nem kételkedem abban, amit az Úr mondott. Merem szó szerint venni, hogy az igében élénk lépő Krisztusba vetett hit azonnal örök életet is jelent. Természetesen nem mentesülünk a földi élet bajaitól, de új dimenziót nyer egész életünk.

A közelmúltban hittanos gyermekekkel hittanversenyre készültünk. Éppen két csoportra való gyermek volt a második osztályban. Ahogy közösen megbeszéltük a csoportbeosztást, már-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

is egymás mellé ültek, izgatottan készültek a versenyre. Majd a folyosón is együtt mentek, az udvaron pedig együtt játszottak. Teljes lett a barátság közöttük, a hittanverseny összehozta őket.

Nekünk, Isten gyermekeinek ez a kiváltságunk. Mai, zaklatott világunkban, ahol egyik bajból a másikba esünk, mégis összetart és egygő szervez bennünket Urunk. Számíthatunk egymásra, mert közös a célunk, Krisztus követése. Ezen az úton erősíteniünk kell egymást, az út végén pedig nem bizonytalan a cél. Hiszük és tudjuk: az válik láthatóvá a feltámadás által, ami Jézus ígérete alapján már itt a miénk volt: az örök élet.

■ SZABÓ ANDRÁS

Imádkozzunk! Köszönjük, Urunk, hogy teljes bizalommal rád hagyhatjuk jelenünket és jövőnket. Magasztalunk értünk hordozott szenvedésedért, halálodért. Imádjuk feltámadásod titkát. Ébressz fel minket a halálból, adj igaz hitet, és tarts meg minket az örök élet ajándékában. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 24.) *Annak örüljétek, hogy a nevetek fel van írva a mennyben.* Lk 10,20 (Hab 3,18; Jn 20,19–20[21–23]24–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 81). A húsvét utáni első vasárnap az első keresztények idejében kiemelt ünnep volt. A gyülekezetbe (felnőttként) betérő, újonnan megkeresztelt hívek számára ez a közösségbe való belépés és az első úrvacsoravétel napja volt. Hatalmas elkötelezettség munkált bennük, hiszen az üldöztetések ellenére is kérték a szentség ajándékát, és nyíltan felvállalták a hitüket. Megismerték Jézusban a személyes megváltójukat, és ez az ismeret teljesen új, örömteli irányt adott az életüknek. Megérte vállalni az ezzel járó kockázatokat. Vajon mi, kétezer évvel későbbi hívők látjuk-e még az öröm igazi forrását? Adjunk hálát ma azért, hogy meg vagyunk keresztelve, hogy a Krisztus útján járhatunk, és a mi nevünk is ott lesz (már ott is van) abban a mennyei főkönyvben.

Hétfő (április 25.) *Jézus [...] így szólt: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjétek el tehát, tegyetek tanítványná minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek.* Mt 28,18–20a (1Krn 16,31; 1Jn 5,1–5; 1Jn 1,1–4) A missziói parancs Jézus kiküldő szövege, amellyel meghatározta a tanítványai számára, mit is kell tenniük, ha ő már nem lesz velük. A világ és benne a hívők közössége is hihetetlen mértékben megváltozott e szavak elhangzása óta, ezért jó, ha újra és újra átgondoljuk, magunkévá tesszük Jézus parancsát. Emlékeztessen rá, mi is a feladata a keresztyén, a Krisztust követő embernek. Mi is, ma is kell, hogy hirdessük, megjelenítsük a világban Jézust – azt a szeretetet, amelyet megmutatott a keresztfán.

Kedd (április 26.) *Mert a bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.* Róm 6,23 (Zsolt 89,49; Jób 42,7–13[14–17]; 1Jn 1,5–10) Az életünk igazán mély felismeréseit nem mindig tudjuk egyszerű kijelentések formájában megfogalmazni, hanem sokszor csak ellentétes irányú tények összekapcsolásával. A bűn miatt Isten úgy rendelte, hogy egyszer minden embernek meg kell halnia. Jézus Krisztusban aztán azt rendelte, hogy minden ember éljen – örökké. Ha ezt hitben megérted, elfogadod, akkor elkezdted máshogy látni a világot és az életedet. Hála és öröm tölti meg a napjaidat.

Szerda (április 27.) *Ragaszkodjatok viszont Istenetekhez, az Úrhoz, ahogyan a mai napig tettétek!* Józ 23,8 (2Kor 3,5; Ézs 66,6–13[14]; 1Jn 2,1–6) Amikor elindulsz otthonról, megnézed a zsebeidet (vagy a hölgyek a ridikült), hogy minden nálad

van-e: kulcs, igazolvány, pénz, telefon... Ezek nélkül szinte létezni sem tudunk a hétköznapi világban. Ha otthon marad, elvész, ellopják, teljesen elbizonytalanodunk, megijedünk. Van egy még fontosabb „tartozék”, ami/aki veled akar menni. Ne hagyd el, ne hagyd a templomban az Urat, ragaszkodj hozzá minden utadon, és hordozd a szívedben és gondolatodban legfőbb kincsedet, az Úr Jézus Krisztust.

Csütörtök (április 28.) *[Isten] ezt az ígét küldte Izráel fiainak, amikor békességet hirdetett Jézus Krisztus által. Ő a mindenség Ura!* ApCsel 10,36 (Ézs 2,4; 1Pt 2,1–10; 1Jn 2,7–11) Lefogadom, kedves Olvasó, hogy ma is egy egész sor üzenetet fogsz kapni e-mailben, SMS-ben, Messengeren vagy épp postai úton. Isten is jó sokszor és sokféle úton elküldte azt az üzenetet, amely mindent megváltoztat. Ő a mindenség Ura, aki kegyellemmel és gondoskodó szeretettel akar uralkodni ebben a világban. Jézus Krisztusban uralkodói amnesztiát, békességet hirdet nekünk.

Péntek (április 29.) *Viszont legyetek egymáshoz jóságosak, irgalmassak, bocsássatok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek Krisztusban.* Ef 4,32 (Zak 8,17; Jel 7,13–17; 1Jn 2,12–17) Ha az ige mérlegére teszem az életemet, bizony zavarba esek, vagy egyenesen elszégyellem magam. Pedig én olyan nagyon igyekszem, hogy jó legyek másokhoz, de valahogy mindig becsúszik valami hiba, bűn, emberi gyengeség. Egyedül Isten szentelhet meg minket. Ő bocsáthatja meg a vétkeinket, és tehet képessé arra, hogy jósággal, irgalmassal, megbocsátással éljük a napjainkat, hogy betöltsük a küldetésünket, hogy hegyen épült város legyünk ebben a földi életben. Hogy minden ember megismerje Isten kegyelmét.

Szombat (április 30.) *Jézus mondja: Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem.* Jn 10,14 (2Móz 33,17; ApCsel 8,26–39; 1Jn 2,18–29) Ő az, akiről a zsolttáros már réges-rég megírta: „Füves legelőkön terelget, csendes vizekhez vezet engem.” (Zsolt 23,2) Követem őt, mert ismerem a hangját, az alakját. Tudom, hogy jót akar nekem, és hogy nemcsak akarja, de meg is teszi velem a jót. Az élet felé vezet. Mert ő az övéit el nem hagyja, hanem az élete árán is megmenti. Ma is így indulhatok és érkezhetek meg, ezzel a tudással: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (Zsolt 23,1) De itt az idő, hogy te is megszólalj! Hogyan folytatod ezt az ígét, hogy hangzik a te zsolttáros, a te bizonyágtétele arról, aki meghalt érted a kereszten?

■ SÁGHY BALÁZS

Testi-lelki jólétünk

A testi és lelki egészség szoros, oda-vissza ható összetartozására hívja fel figyelmünket ez az apostoli jókívánság. Nemcsak a római költő, Iuvenalis által hangoztatott „ép testben ép lélek” igaz, hanem fordítva is: az ép lélek gyógyítólag hat a testünkre is.

Mindeddig hajlamosak voltunk fordítva nézni a test és a lélek kapcsolatát. Abraham Maslow amerikai pszichológus (1908–1970) az elégedettséget és a boldogságot éppen az ellenkező irányból építette fel. Úgy látta, hogy előbb az általános igényeknek kell teljesülniük, csak azután lehet jó dolga a léleknek. Maslow szerint az alap a fizikai, testi szükségletek megléte, majd a biztonság szintje, a szociális kapcsolatok, és így egyre feljebb, az önmegvalósítás igényéig. A jóléti piramis csúcsára az önmeghaladást helyezte, amely a spiritualitást és a transzcendenciát jelenti. E szerint a modell szerint tehát minél jobb dolga van a testnek, annál jobb dolga lesz a léleknek. Ezt az elgondolást ültette át azután a gyakorlatba a fogyasztói társadalom.

Csak hogy az élet nem ennyire egyszerű, és rácsófol Maslow elméletére, mert azt is tapasztaljuk, hogy hiába van meg valakinek minden alapvető szükséglete, a lelke mégis lehet kielégítetlen, és nem mondhatjuk rá, hogy jó dolga van. A bulvársajtó rendszeresen ad hírt lelki problémákkal, családi tragédiákkal, válással, botrányokkal, alkohol- és drogproblémákkal küzdő milliárdosokról, celebritásokról, akiknek megvan minden testi és fizikai szükségletük, lelküknek azonban még sincs jó dolga, és krízisbe kerülnek.

De ne gondoljuk azt, hogy mindez csak a híres emberek esetében van így. Dr. Kopp Mária, aki a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének professzora volt, részletes kutatásokat végzett a mentális-lelki állapot és az egészség összefüggésének témájában. *Hungarostudy* című tanulmányaiban megállapítja, hogy a magyar társadalom mentális elégtelensége az alapokra, a testi egészségre is negatív hatással van. Vagyis nemcsak az ép testben ép lélek

„...*kívánom, hogy mindenben olyan jó dolgod legyen, és olyan egészséges légy, amilyen jó dolga van a lelkednek.*”

(3Jn 2)

igaz, de fordítva is: ép lélekre van szükség az ép testhez.

Weöres Sándornak van egy verse, amely énekeskönyvünkben is szerepel (ÉÉ 432), és amely annak a léleknek a keserves, gyötrelmes vívódását írja le, akinek nincs jó dolga önmagával:

*Kínok árnyékaiból,
Kínok árnyékaiból
Szólok hozzád, Istenem.
Kín mar, sújt, temet.
Józan eszemet
Vak veszélyben, láncos mélyben
Ne hagyd elveszítenem!*

*Senki sem tör káromra,
Senki sem tör káromra,
Bensőm fordul ellenem.
Örök vihar ront,
Nincs egy biztos pont
Se mögöttem, se köröttem,
Vész pusztít a lelkemen.*

Bensőnk fordul ellenünk, és a vész nem csupán a lelkünkön, hanem a testünkben is pusztít. Bizony ha nincs jó dolga a lelkünknek, nem lesz jó dolga a testünknek sem! Ma csaknem általánosan elfogadott megállapítás, hogy a betegségek mintegy hatvan százalékában a test kóros állapotát a lélek határozza meg. A nem megfelelő pszichés állapotok ugyanis legyengítik a szervezet immunrendszerét,

a különböző kórokozókkal szembeni ellenálló képességét. A testi betegségek között, melyek kialakulásában beigazolódott a lelki tényezők közrejátszó szerepe, ott találjuk az asztmát, a magas vérnyomást, a gyomorfekélyt, a pajzsmirigy túltengést és a vastagbélgyulladás. Ezeknek az úgynevezett pszichoszomatikus betegségeknek hosszú listáját lehetne még sorolni.

De pozitív tény, hogy ha viszont jó dolga van a lelkünknek, az az egészségünkre és egész életünkre kedvező hatással van. Ezt számos tapasztalat és pszichológiai kutatás bizonyítja. Az ember nem úgy van teremtve, hogy külön testből és külön lélekből áll. Az ember testi-lelki lény, élő lélek, együtt és egymásban, egymástól elválaszthatatlanul. Ilyen értelemben azt lehet mondani, hogy a testi jóllét a lelki egészséget, a lelki egészség a testi jóllétet feltételezi.

De mikor mondhatjuk, hogy jó dolga van a lelkünknek? A Szentírás így válaszol: Jó dolga van annak, akinek rendben van a kapcsolata Istennel – megbeszéli dolgait Istennel. Jó dolga van annak, akinek rendben van a kapcsolata az emberekkel – tud szeretni, bocsánatot kérni és megbocsátani. Jó dolga van annak, akinek a lelkiismeretét nem terhelik bűnök – a bűnbocsánat felszabadító ereje lelket, testet gyógyít. Jó dolga van annak, akit nem terhelnek gondok – ismeri és éli, hogy „minden gondotokat őreád vessétek, mert neki gondja van rátok” (1Pt 5,7). Jó dolga van annak, akinek van reménysége – ezért minden félelemtől, a halál-félelemtől is szabad.

Akkor van jó dolga a lelkünknek, ha hittal éljük, hogy Isten megteremtett, megszabadított abból a nyomorúságból, amelybe a bűn taszított minket, és azt ígérte, hogy teljes, örök életet ad, ezért az ő szeretett gyermekei vagyunk. Ha ő van az értékpiramisunk csúcsán, az az egész életünket meghatározza, és valóra válik az apostoli jókívánság: „...*kívánom, hogy mindenben olyan jó dolgod legyen, és olyan egészséges légy, amilyen jó dolga van a lelkednek.*”

■ BALICZA IVÁN

ROHAMLÉPTEKBE HALAD A SZOMBATHELYI EVANGÉLIKUS DIAKÓNIAI KÖZPONT KAPACITÁSBŐVÍTÉSE

Tető alatt az épület

Helyszínbejárással egybekötött sajtónyilvános eseményen számolt be április 5-én Szabó Miklós, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ intézményvezetője arról, hol tart jelenleg a központ diakóniai kapacitásbővítési beruházásának első üteme. A projektnek köszönhetően az intézményben élő ötven fogyatékos lakó európai színvonalú, új épületrészbe költözhet.

Százötvenöt nap telt el az „első kapavágás” óta az intézmény székhelyén, a Középhegyi úton. Mostanra már felhúzták a falakat, elkészült az aljzat, tető alá hozták az épületet, a nyílászárók egy részét is beépítették már, az elmúlt időszakban zajlott a vezetékvezetés, belülről a vakolás. A fogyatékkal élő lakókat négyágyas szobákban tudják majd elhelyezni. Jogszabályban előírt számú vizesblokk készül, lesz izolációs szoba, nővérpult, tágas közösségi tér, mindez kellemes, barátságos környezetben.

Az intézményvezető kiemelte: az ütemterv szerint haladnak a munkálattal. A szakembereknek megköszönte, hogy ennyire komolyan veszik a projektet, eddig mindent betartottak, amit megígértek. Remélhetőleg tartani tudják a határidőt, és május 31-re használat-

bavételi engedélyes lesz az új épületrész.

Szombathely megyei jogú város, a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ 2020 végén kezdett közös utakat keresni a szociális ellátás terén. Tavaly augusztusban megállapodtak, hogy a Kolozsvár utcai hajléktalanotthonnak és a Pozsony utcai idősek gondozóházának lakóit – férőhelybővítés után – a diakóniai központba költöztetik.

A fejlesztés második ütemében az idősek, gondozásra szoruló hajléktalanokat a fogyatékkal élők egyik korábbi épületrészében, annak átalakítása után helyezik el szeptember elsejétől. Az időseknek pedig a fogyatékos személyeket korábban ellátó másik épületrész ad majd otthont 2023. január 1-jétől.

A bruttó kilencszázmillió forintos beruházáshoz ötszázötvenmillió forinttal járult hozzá a szombathelyi önkormányzat. A helyi forgácslapgyártó vállalat, a Falco Zrt. a Szombathelyi Evangélikus Egyház-köztség Szeretetszolgálatáért Alapítványon keresztül hetvenmillió forinttal és még tizenötmillió forintnyi tárgyi jellegű adománnyal támogatja a fejlesztést. A fennmaradó összeget az intézmény, az alapítvány és az országos egyház teremti elő.

Gregersen-Labossa György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának, illetve a központ igazgatótanácsának elnöke rámutatott, hogy a társadalom periferikus területéről érkező embereket fogják ellátni. A hajléktalanság nagy probléma, az már önmagában csoda, ha egy hajléktalan ember megéli az időskort – legalább életük utolsó harmadában, ameddig az Isten engedi őket élni, megfelelő és méltó körülmények között lehetnek. Az evangélikus lelkész kiemelte: példaértékű, hogy egy nagy, profitorientált cég, egy önkormányzat, egy egyház és egy civil szervezet ilyen módon összefog.

■ PUSZTAI KRISZTINA

Amikor kiárad a jószág és az együttérzés

Menekülteket is segítő „nagyüzem” Budapest-Őzsefvárosban

Néhány perc alatt önkéntes segítővé válunk, ahogy megérkezünk a Budapest VIII. kerületi Karácsony Sándor utcába, a Mandák-házba. Azért vagyunk itt, hogy helyszíni riportot készítsünk arról, hogyan segíti az Ukrajnából érkező menekülteket a józsefvárosi evangélikus gyülekezet. „A furgonból kell behozni az adományokat, amiket majd bent szortírozunk” – kapjuk meg a nagyon kedves, de ugyanennyire határozott kérést. Fordulunk néhány kört, a raktér lassan kiürül, a helyiségben, ahol most a válogatás zajlik, egyre kevesebb a hely, ahová egyáltalán lépni lehet.

A beérkező adományokat önkéntesek szortírozzák és rendszerezik. Ez a munka nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a raktárként szolgáló pincékbe úgy kerüljenek le a holmik, hogy amikor kérés érkezik egy-egy család támogatására, akkor életkor, nem, méret szerint gyorsan összehessen válogatni azt a csomagot, amely valódi segítséget jelent. Igen nagy szám-

ban érkeznek a felajánlások, a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumból például mindennap hozzák a diákok a szülői közösség gyűjtését: konzervet, száraztésztát, hajdínát, pelenkát, cumisüveget, fogkrémet, babakocsit.

„A keresztény üzenetből azt hangsúlyoztam ki, hogy az egymásrautaltság, az együttműködés az élet szolgálatában

sokszor a ruhaszortírozásban, az élelmiszer-csomagok összeállításában, vagyis a szakcsináltságban jelenik meg. Az önkénteseink magukra vették azt a felelősséget, hogy az odafigyelésükön, a pontosságukon múlik, valaki másnap tud-e enni, vagy sem” – mondja Románé Bolba Márta, a gyülekezet lelkesze, miközben elindulunk vele, hogy körbevezessen a Mandák-házban.

AZ ÉLET SZOLGÁLATÁBAN

Az elmúlt két évben sokan hozzászokhattunk, hogy ha kell, online tartunk értekezleteket, a diákok virtuális tanteremben tanulnak, és a tanárnak is lehet katedrája az otthoni konyhaasztala. ▶

A tizenhat éves Vologyának éppen órája van. Ő most nem a koronavírus-járvány miatt jegyzetel füzetébe a laptopja előtt ülve, hanem mert édesanyjával együtt el kellett menekülnie Kijevből. Édesapja otthon maradt; férfiként, katonaként nem is tehetett volna másképp. Mint megtudjuk, tanára sem az ukrán fővárosból jelentkezett be, ő is elhagyta már az orosz offenzíva miatt.

A józsefvárosi evangélikus gyülekezetben nem másfél hónapja kezdtek el

menekültek – egyáltalán: rászorulóok – segítségével foglalkozni. Már a 2015-ös válság idején is kivették a részüket a menekültek támogatásából, ahogyan a szegénysorban élő józsefvárosiakat is segítik. Mindez összhangban van azzal, amit a gyülekezet honlapján olvashatunk: szeretnének társadalmilag hasznosak és láthatóak lenni, hogy életükkel hirdessék az evangéliumot.

A lelkésznel épp a gyülekezeti termet járjuk körbe. A kis szószéket ékesítő

különleges, színes keresztnél megállunk, Márta mesél róla: „Ez a lundi kereszt, ami az együttműködés és a béke üzenetét hordozza. A sokféle emberrel asztalközösségben lévő Jézusnak ez az üzenete különösen is szíven üt most ebben a helyzetben. A Szentlélek áradásának eredménye, hogy magánadományozók révén étellel is tudjuk támogatni az ideérkező menekülteket, akik most csak más emberek jóindulatára hagyatkozhatnak. Valójában minden menekülőben Krisztussal találkozunk, aki azt mondja, menekült voltam, és befogadtatok. Ez azt jelenti, hogy az élet védelme néha ilyen gyakorlatias segítségnyújtásban nyilvánul meg, mint amiből mi is kivesszük a részünket.”

ODA, AHOL A LEGJOBBAN HASZNOSUL

Néhány hete telefonon készítettünk már interjút a lelkésznel. De hallás, illetve olvasás alapján nehéz pontosan elképzelni, hogy szolgálatukhoz micsoda kitarás, elszántság – és persze mennyi odaadó szeretet – szükséges. Ez csak itt derül ki igazán, ahogyan a helyszínen lehetőségünk van minden érzékszervünkkel átélni mindezt.

Az érzékszerveink közül a szemünkre van a leginkább szükségünk, amikor óvatosan lépkedve követjük a lelkésznt

az egyik pincébe, amely most raktárként szolgál. Az egyik helyiségben szinte csak babakocsikat, babakocsiakat, mőzeskosarakat látunk. Sok kisgyermekes anyukának tudnak ezekkel segíteni. Szépen sorakoznak a matracok és az ágyneműk, ezekkel szükségszállásokat tudnak felszerelni.

Elképesztően nagy munkának tűnik az adományok ilyen precíz rendszerezése – összegzem benyomásaimat a látottak alapján, mire Románé Bolba Márta bólint: „Jól tippetted, tényleg hatalmas munka. Valaki idehozza, a másik kiválogatja, összeállítja, felcímkézi, meghirdeti, majd elszállítja – így kerül végül minden oda, ahol a lehető legjobban hasznosul a segítség.”

Mint megtudjuk, a diakóniai szolgálat egy fő- és egy félállású alkalmazottja mellett mindez több száz ember folyamatos önkéntes munkájának az eredménye. Ahogyan a józsefvárosi gyülekezet lelkésze fogalmaz: „A Szentlélek gyakran szerepel szél, víz, tűz áramlásaként. Ami itt történik nálunk, a Mandák-házban, az az emberben meglévő jóság és együttérzés kiáradása.”

Átme gyünk egy másik pincébe. Ruhák, tanszerek, iskolaszerek, tápszerek, bébiételek, játékok sorakoznak a földön. Kata rendszerezi az adományokat. Ő is a gyülekezet tagja, rendszeresen önkénteskedik. Őszintén elmondja, hogy eleinte próbálta magát távol tartani a háborúval kapcsolatos hírektől, ebből fakadóan elkerülni azt is, hogy menekültekkel találkozzon. „Aztán volt itt egy anyuka, aki éppen megszülte a gyermekét. Húsz ember segített neki, ott volt az a pont, amikor éreztem, hogy az Úr megérintett” – mondja Kata, és ahogy ebben a régi, dohos pincében meghallgatjuk ezt az egymondatos bizonyágtételt, teljesen meghatódunk.

SZÉLES KÖRT ÉRNEK EL

Visszame gyünk az udvarra, éppen három kárpátaljai asszony érkezett. Őket Újhelyi Sándor – akinek édesapja Egerben szolgált evangélikus lelkészként – segíti most abban, hogy minden rendben legyen a magyarországi tartózkodásukkal. Sándor és felesége, Böbe 1994-től 2000-ig éltek Kijevben, egy vállalkozást vezettek. Most másra vállalkoztak: szinte éjjel-nappal a menekülteket segítik, minden más tervüket félretették, hogy a lehető leghasznosabbak legyenek ebben a szolgálatban.

Adományokat hoznak be, szállítanak el a szortírozás után, és a menekültek magyarországi tartózkodásának hivatalos ügyeit intézik.

Mint Sándor mondja, akik csak ukránul, oroszul beszélnek, azok számára érezhetően nagyon megnyugtató érzés volt, amikor általuk is ismert nyelven köszöntek rájuk a Keleti pályaudvaron. Hatalmas kő esett le a szívükről, hogy már nincsenek teljesen magukra hagyva a problémáikkal, és reményt kapnak.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Jelenleg a gyülekezeti ház két lakásában laknak menekültek, két család. Jó lenne néhány szót váltani velük, de ezt most egy pozitív fejlemény miatt nem tehetjük meg: két napja álltak munkába egy szállodában. A 8. és 9. számú lakást az Evangélikus Diakónia Integrációs Szolgálat bérli a gyülekezettől, az ott lakó családokat segítő szociális munkát az iroda munkatársai látják el.

„Habár a Mandák-házban két család lakik, az ellátottak köre ezres nagyságrendű, ami azt jelenti, hogy sok olyan szálláshely van, ahova befogadtak embereket, de az ellátásuk akadozik. Mi ebben tudunk segíteni. A zugligeti időszotthonban például ötvenen lelték menedékre, főleg kisgyermekes édesanyák, nekik is rendszeresen szállítanak adományokat a Mandák-házból, ahogyan arra a szál-

láshelyre is, amit egy tanárno rendezett be. Az adományok szállításában önkéntes sofőrök segítenek, részben a saját autóikkal, illetve kaptunk kölcsönbe két kisbuszt is, az egyik a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, a másik az Alapítvány a Társadalmi Felelősségvállalásért tulajdona” – mondja Románé Bolba Márta, miközben visszatérünk abba a helyiségbe, ahova egy órával korábban mi is hoztuk be az adományokat a furgonból.

Az olajozottan működő szortírozó munka látványos eredménye, hogy a különböző adományok átláthatatlannak tűnő kavalkádjából mostanra a menekültek aktuális szükségleteinek megfelelően összeállított csomagokat látunk, amelyek már csak a kiszállításra várnak.

Olyan fennkölt fogalmak, mint „a béke szigete”, „az Isten országa” valósulnak meg itt, a Mandák-házban. Az épületre ráférne egy felújítás, hogy jobb körülmények között végezhesék segítő szolgálatukat azok, akiknek most – és már hosszú évek óta – sokan köszönhetik a reményt. Nemcsak ukrán menekültek, nemcsak menekültek, hanem szerencsétlen sorsú emberek, akikről itt Krisztus szeretetparancsának engedelmeskedve gondoskodnak.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Próféták és próféciák

A harmincadik országos evangélikus hittanverseny gyülekezeti döntőjén jártunk

Egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának rendezésében a harmincadik országos evangélikus hittanversenyt rendezték meg ebben a tanévben. A gyülekezeti csapatoknak meghirdetett versengés országos döntőjének április 9-én az Evangélikus Hittudományi Egyetem adott otthont. A csapatok négy kategóriában mérhették meg magukat a nyolc állomásból álló versenyen. A tervek szerint a gyereknapjal együtt megtartott vetélkedés több állomása is a szabadban várta volna a versenyzőket, de az esős idő miatt végül házon belül maradtak, így még intenzívebben töltötte be gyerekzsivaj a felsőoktatási intézmény folyosóit.

„A gyülekezeti hittanon már fél éve elkezdtuk sorba venni a versenyre kijelölt igeszakaszokat, majd a megyei versenyhez közeledve még jobban koncentráltunk azokra a szövegekre, amelyek előkerülhetnek a megmérettetésen” – enged bepillantást a felkészülés kulisszái mögé Pápai Attila, a gyulai evangélikus gyülekezet lelkésze, akinek 3–4., illetve 5–6. osztályos csapata egyaránt a legjobbnak bizonyult az egyházmegyei fordulón, így jutott el a budapesti döntőbe.

Kérdésünkre, hogy a gyerekek számára mennyire volt különleges, hogy versenyen kell számot adniuk a tudásukról, a lelkész azt mondta: „Hatalmas élmény volt megtapasztalni, milyen odaszánás-

sal készülnek, ami csak még tovább fokozódott, miután bejutottak az országos döntőbe. Ez olyannyira így volt, hogy az egyik kislány ki is kérték tegnap az iskolából, mert csak a mai döntőre készült, mással nem tudott már foglalkozni. A tudásukat úgy is teszteltem, hogy prédikáció közben kiszóltam a szövegről, hogyan is volt ez Illés történetében – aki pedig a csapat tagja volt, az tudta.”

EGYETEMEN A MAZSOLÁK

Két akadály között el is csípjuk egy villáminterjúra az egyik gyulai versenyzőt. A negyedik osztályos Anna azt mondja, a versenyre készülés azért volt izgalmas, mert

még többet tanulhatott meg a Bibliából, maga a verseny pedig azért nagy élmény, mert új embereket ismerhetett meg. Kedvenc feladata a bibliai keresztrejtvény volt, és biztos benne, hogy jövőre is indulni fog, ezúttal már az 5–6. osztályosok között.

Ahogy az emeletről lefelé tartok, nem lehet nem észrevenni az egyik négyfős csapatot. A szentendrei gyülekezetből érkezett lányok a közös készülés mellett a megjelenésüket is egységesítették: Horváth-Hegy Olivér tanítványai mindannyian napszemüvegben és befonott hajjal veszik sorra az akadályokat.

A két sárszentlőrinci csapatot (3–4. és 7–8. osztályosokat) Nagy Zoltán hitoktató, a gyülekezet felügyelője kísérte el a döntőre. Beszélgetünk a felkészülésről, az aktuális szereplésről is, ő mégis azt emeli ki, hogy több hittanosának – „kis mazsoláknak”, ahogyan kedvesen hívja őket – azért is óriási élmény, hogy a jó megyei szereplés után bejutottak a döntőbe, mert korábban még soha nem jártak Budapesten. „Rádásul most azt is elmondhatják magukról, hogy egyetemre járnak” – teszi hozzá nevetve.

Az 1–2. osztályosok között a miskolci, a 3–4. osztályosok versenyében a pilisi, az 5–6. osztályosok között a szolnoki, míg a 7–8. osztályosok korcsoportjában a győr-ménfőcsanakai gyülekezet csapata végzett az élen.

NEM CSAK VERSENGÉS

„A megyei versenyeken közel kétezren indultak el, a legjobbak közül pedig hatvan csapatban kétszáznegyvenen lehettek itt az országos döntőben” – mondja Szidoly Roland lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály gyermek- és ifjúságmunkaágvezetője, az esemény fő szervezője. Hozzáteszi: hogy a kérdések, feladatok összeállítására minden évben teológushallgatókat vagy hitoktatókat és lelkészeket kérnek fel. Egyházunk gyermek- és ifjúsági bizottsága javaslatokat tesz az adott évi verseny témájára, majd a gyülekezeti és missziói osztállyal együttműködésben kijelölik a pontos tematikát. Ehhez készül egy foglalkoztató füzet, amelynek alapján a csapatok megkezdhetik a felkészülést.

A jubileumi, harmincadik hittanverseny a próféták és a próféciák világába

hívta kalandozásra a fiatalokat; fel kellett készülniük az *Ószövetségből* például Illésből és Elizeusból, az *Újszövetségből* pedig Keresztelő Jánosból.

„Hála és jó érzés jár át, hiszen a munkatársaimon túl a harmincnál is több önkéntesünk odaadó munkájának köszönhetően mintegy ötszáz embert tudtunk fogadni, akik a versenyre, illetve a gyermeknap olyan színes programjaira érke-

tek, mint az örömdobolás, a társasjátékterem, az ökokézműves-foglalkozás, a bűvészelőadás vagy éppen Raffai Balázs bibliai történetek által ihletett kémiai kísérletei” – mondja el végül Szidoly Roland.

RAGYOGÓ SZEMEK

Elköszönve tőle a templom felé vesszük az irányt, ahol az első, 1992-ben megrendezett országos hittanverseny fő szervezőjével találkozunk. „Az első forduló akkor a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban volt, ahova több mint száz gyerek jelentkezett. Emlékezetes, amikor Fereny Erzsébet az általa tartott áhítat alatt egy tejeszacskóból vette elő a Bibliát, ezzel is jelképezve, hogy mennyire fontos a mindennapi életünkben a Szentírás. A második fordulót itt, a teológián, a harmadikat pedig a Deák téren tartottuk” – emlékezik vissza a kezdetekre Börönte Márta, a Rákosszentmihály-Sashalmi Evangélikus Egyházközség lelkésze.

Kérdésünkre, hogy az első verseny résztvevői közül tud-e olyanról, aki ma szolgálatot vállal az egyházban, Balicza Klárát, az ökumenikus és külügyi osztály külügyi referensét és Csorba Jánost, a Győri Evangélikus Egyházközség igazgató lelkészét említi. Helyszíni riportunkhoz pedig nem is kérhetnénk jobb végszót, mint azt, amit Börönte lelkészintől hallunk: „Ezeknek a gyerekeknek, akik hétről hétre olvasták a Bibliát, most ragyognak a szemei. Csodálatos ezt megtapasztalni. A Jóisten kegye, hogy a hittanversenyt minden évben megtartják. Megható látni a jövő egyházának a gyermekeit.”

■ – BALCZÓ –

FOTÓK: PETE DÓRA

Az egyházi iskolások hittanversenyének országos döntőjét egy héttel korábban, április 2-án tartották a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban. Egyházkerületenként nyolc-nyolc csapat képviseltette magát rajta, összesen közel százötven versenyzővel. Az eredményhirdetéskor a sarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola, a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, az albertirsai Roszík Mihály Evangélikus Általános Iskola és a sárvári Szent László Katolikus Általános Iskola diákjai vehették át az első helyezéért járó okleveleket és ajándékcsomagokat.

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ ÉSZAKI EGYHÁZKERÜLETI NAP

„...AKI ÉNHOZZÁM JÖN, AZT ÉN NEM KÜLDÖM EL...” (JN 6,37)

2022. MÁJUS 28., ÓBUDA, FŐ TÉR

TALÁLKOZÓ
VELED

TÁMOGATÓNK:
OTTHONUNK
ÓBUDA

PROGRAMOK A SZÍNPADON

- 8:30 Érkezés, regisztráció, közös éneklés a Lift! zenekarral
9:30 Köszöntések
10:00 Ünnepi istentisztelet
11:30 Kávészünet
11:45 Egyházmegyék és a norvég testvér-egyházkerület bemutatkozása
13:15 Ebéd
14:30 „Igéimet forgassátok!” Dalok Jézus tanítása szerint
Tíz példázat – Gryllus Dániel és zenésztársai
15:30 „A világban – de nem ebből a világból”
Kerekasztal-beszélgetés – dr. Fábri György és vendégei
16:00 Imperfektum zenekar – keresztény könnyűzene mindenkinek
17:00 Úti áldás

FOLYAMATOS PROGRAMOK

Gyermeksarok	Ugrálóvár, élő csocsó
Lehetőségek utcája	Meselabirintus
Kézművesség	Önkéntes véradás
Kávé, süti	Szabadulószoza
Sport- és ügyességi játékok	Teremtésvédelem
Ifjúsági programok	Lelki sátor

További információk, regisztráció: <https://eszak.lutheran.hu>

OTTHONUNK
ÓBUDA

ÉSZAK-BUDAI
TANKERÜLETI
KÖZPONT

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Találkozó veled

Egyházkerületeink legutóbb három éve tudtak missziói napot tartani, de a járvány miatt lelkes- és felügyelőtalálkozókat is le kellett mondani, illetve két éve elmaradt a Szélrózsa ifjúsági fesztivál is. Ezért is nagy öröm, hogy május 28-ára, szombatra újra hívogathatunk egyházkerületi napra. A déliek Pakson, a dunántúliak Balatonbogláron készülnek találkozóval – mi, az Északi Egyházkerület evangélikusai pedig az óbudai Fő téren és annak környékén leszünk együtt.

Legtöbben igen nehezen éltük meg a kényszerű bezártságot a Covid idején, és általános tapasztalat, hogy nem könnyű az újrakezdés. Templomaink és gyülekezeti termeink kapuit szélesre tárjuk ugyan, de mintha nehezebben szoknának vissza híveink a közösségi alkalmakhoz. Személyes találkozásokra pedig igen nagy szükség volna. „Nekifutásból, sírva fogjuk ölelni egymást” – írta valaki jó másfél évvel ezelőtt. Ám mintha nem éltünk volna át ilyen katarzist.

Testvéreim, éljünk a személyességnek ezekkel a már-már elfeledett formáival! Keressük meg újra rég nem látott ismerőseinket, akikkel annak idején oly sok lelki ajándékot éltünk át együtt. Vágyódjunk egy nagy közös éneklésre, szabadtéren átélhető istentiszteletre, közös úrvacsorára. Legyünk kíváncsiak, hogy mi történik az ország másik felében, milyen örömei vagy éppen küzdelmei vannak ottani hittestvéreinknek. A járvány után itt van ez a szörnyű háború: keressünk közösen válaszokat kínzó kérdéseinkre. Erősödjünk egymás hite által!

Természetesen mindenkit arra biztatunk, hogy elsősorban a saját egyházkerületének alkalmait keresse fel, így én is értelemszerűen a saját találkozóink eseményeit hirdetem meg ezeken a hasábozon. Három éve már igyekeztünk meghonosítani a *Találkozó veled* elnevezést, amellyel egyszerre utalunk a Jézussal és az egymással átélhető közösségre.

Óbudán kiválóan ígérkeznek a külső adottságok. Az önkormányzat támogatásának is köszönhetően megkapjuk a nagyszerű technikai felszereltségű nagyszínpadot, amely előtt kényelmes székeken ülhet mindenki. Ám akinek sértálni van kedve, az bejárhatja a „Lehetőségek utcáját”, ahol számos egyházi és civil szervezet kiállítása lesz látható, valamint vásárlásra és lelki feltöltődésre is lesz mód. Természetesen külön sátra lesz a Luther Kiadónak, ahol könyvbemutatókra is sor kerül. Várják az önkéntes véradókat is.

A Fő téri Zichy-kastély udvara ad otthont a gazdag gyerekprogramoknak. A fiatalokra külön gondolunk. A Budai Egyházmegye gyülekezeteinek öt-hat hetente esedékes együttes találkozója most ez az alkalom lesz, de számos távolabbi gyülekezetből is jönnek ifisek és konfirmandusok.

Az érkezők három helyen (a Szentlélek téren, a Hídfő utcában és a Kórház utcában) regisztrálhatnak, egyúttal átvehetik az ebédjegyeiket, kézhez kapják a találkozó programját és a helyszín térképét, valamint az akkor frissen megjelenő *Egyházkerületi Krónikát*.

De térjünk rá a lelkiekre! Az alkalom elején a Lift! zenekar játszik, majd kezdetét veszi az úrvacsorai istentisztelet, az egyházkerület püspökének és az egyházmegye lelkészeinek szolgálatával. A szervezés során sokat gondolkoztunk azon, hogy egy ilyen nagy teret hogyan lehet zenével kitölteni, így aztán a fúvósok mellett döntöttünk. Reméljük, hogy több száz torokból fog harsogni az ének. Az istentisztelet után a nagyszínpadon minden egyházmegye be fog mutatkozni röviden, Bényi Ildikó televíziós műsorvezető irányításával.

Törekedni fogunk a műfaji sokszínűsége: az igényes népzene-től a gospelig, nemzetiségi táncról a hagyományos énekkari szolgálatig terjed a skála, illetve külön blokkban ismerhetjük meg azoknak a testvéreinknek önfeláldozó szolgálatát, akik hetek óra dolgoznak kitartóan a menekültek között. Nagy örömeinkre éppen ezekben a napokban lesz vendégünk a norvégiai testvér-egyházkerületünk küldöttsége.

Ebéd után *A világban – de nem ebből a világból* címmel kerekasztal-beszélgetés lesz a nagyszínpadon. Fábri György egyházkerületi felügyelő és meghívott vendégei a jelen kihívásaira (poszt-Covid-helyzet, háború, gazdasági nehézségek, politikai megosztottság, hitvalló evangélikusság a népszámlálás idején) keresi majd a reménység szerint hiteles válaszokat.

A *Találkozó veled* zárásaként pedig a Kossuth-díjas Gryllus Dániel és zenésztársai adnak elő részleteket a Jézus példázataiból készített műsorukból. Ezt követően az Imperfectum zenekar játszik majd. Róluk azt kell tudni, hogy igényes keresztény könnyűzenét játszanak minden korosztálynak.

Ha az Olvasó kedvet kapott a részvételre, akkor kérjük, hogy lelkésznél vagy az egyházkerület címén jelentkezzen legkésőbb május 15-ig. ■

Épített kövek az élő köveknek

Ficzere Ilona műemlékvédelemről és kortárs templomokról

Portrészorozatunkban az egyházunk budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Ficzere Ilonával, az építési, ingatlanügyi és műemléki osztály vezetőjével beszélgettünk.

– **Hogyan került a Műegyetemről az országos irodába?**

– Végzettségemet tekintve valóban a Budapesti Műszaki Egyetem Építőmérnöki Kar szerkezetépítő szakán végeztem. A Kereskedelmi Tervező Intézetnél, majd a rendszerváltást követően az abból alakult kft.-nél dolgoztam mint tervező. 2004-ben egy álláshirdetés alapján Hafenschner Károly akkori országos irodaigazgató választott a feladatra, azóta veszek részt az osztály munkájában. Igyekeztem tervezői tapasztalataimat egyházunknál is hasznosítani. Továbbra is tagja vagyok a Magyar Építész Kamarának és a Magyar Mérnöki Kamarának. Időközben az egyház segítette a szakmai fejlődésemet, így műemlékvédelmi szakmérnöki végzettséget szereztem a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, ahol Krähling János tanszékvezető egyetemi tanárral együttműködve az evangélikus templomokról írtam a diplomamunkámat.

– **Az osztály tevékenysége az evangélikus épített örökség megóvására és a jövőben épülő templomok és egyéb egyházi épületek szakmai munkájára is kiterjed. Mi az osztály feladata?**

– A szakmaiságot képviselve, az építési bizottság munkáját segítve dolgozunk a kiemelt beruházásokon. Ez az előzetes szakmai konzultációra, az előkészítő munkára és a gyülekezeteknek nyújtott szakmai segítségre is kiterjed. Az állami megállapodás keretében harmincöt parókia korszerűsítése és tizennégy gyülekezeti terem fejlesztése valósul meg ezekben az években. Ebben a programban szakmailag és az adminisztráció tekintetében is részt veszünk. A beruházások hatására a

gyülekezeti életnek színvonalas otthonai lesznek ezek az épületek. Ehhez kapcsolódóan a gyülekezeti és missziói osztály készítette el az *Épüljetek fel lelki házzá!* című gyülekezetfejlesztési kötetet. Ez is

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kifejezi: fő célunk, hogy ne csak az épületek, hanem elsősorban a gyülekezetek fejlődhessenek és épüljenek. Gyűjtjük és őrzük templomaink és ingatlanjaink építészeti dokumentumait is. Tudjuk, hogy a lelkesítő szolgálatnak csak egy apró része az épített örökséggel kapcsolatos ügyintézés. Testvéri szóval, segítőkészséggel fordulunk a gyülekezetek felé. Ha ezt érzik a gyülekezetek, akkor nem végezzük rosszul a munkánkat.

– **Kit emelne ki az evangélikus építészek közül?**

– A 20. századi hazai evangélikus templomépítészettel talán legmeghatározóbb személyisége egyházunk hajdani főépítésze, Sándy Gyula volt. Nagy öröm, hogy munkásságát székházunk Szentkirályi utcai épülete is reprezentálja.

– **Mi jellemzi hazai kortárs evangélikus templomépítészettünket?**

– Kortárs templomépítészettünkben jó minőségű anyagok felhasználásával, funkcionálisan megfelelő, igényes építészeti megvalósítással találkozhatunk. Ezt egyházunk építési bizottsága garantálja. Ilyen a Benczúr László által tervezett, Budakeszin épült templom. Homlokzati megjelenése, a belső terek berendezése szép kortárs példa, ezért vidéki gyülekezteinknek is ajánlom megtekintésre. Krizsán András Piliscsában épülő temploma szintén méltó lenyomata lesz korunk templomépítészetének. Nagy Tamás Aszódon megvalósult iskolaépület-komplexuma kimagasló építészeti érték, amire büszkék lehetünk.

– **Mit jelent az ön számára az evangélikus egyházban dolgozni?**

– Elsősorban erkölcsi többletet és emberi közösséget. Meghatározóak a hétfői áhitatok. Sokat jelent, hogy egymásra figyelő közösség tagja lehetek. Az országos irodán nemcsak a feladatmegoldás, a napi adminisztráció alkotja a munkavégzés részét, hanem azt érezzük, hogy megfelelő célért dolgozunk, jó helyen vagyunk, és segítséget is kapunk mindehhez.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A bárány attitűdje

1Pt 2,21–25

„Jézus a jó Pásztor, vele megyünk.” Micsoda vigasztalás van ebben a jól ismert korálunkban – *Evangelikus énekeskönyvünk* 401. énekében –, amelynek szövegét Dóka Zoltán, zenéjét Trajtler Gábor jegyzi. A kérdés ezzel együtt nem más, mint hogy: mi az, amiről működni fog emberek életében, a mi életünkben az, amiről Péter első levelében olvashatunk?

Tudniillik hogy Jézust követni azt is jelenti, hogy a saját magam által kitalált tévelygésből visszatérek oda, ahol ő van. Oda, ahol a vele való találkozás az egész eddigi életminőségemet újraértelmezi. Oda, ahol Jézus a pásztor, és én vagyok a bárány. Oda, ahol nem az számít, hogy ki milyen, hanem az, hogy valaki ott van, vagy nincs ott.

Jézust követni, az ő közelében lenni életformát jelent. Valahogy úgy, ahogyan Horányi Özséb fogalmazta meg egy korábbi írásában: „Kereszténynek lenni számomra (vagyis itt és most) nem egyszerűen dogmatikus kérdés, de sokkal inkább életforma kérdése. Teljes életformám kérdése, mert kereszténynek lenni számomra nem azt jelenti, hogy van az életemben egy sajátos régió, hanem azt, hogy van egy általam mindenre érvényesnek vélt perspektívám. Nem egyszerűen bizonyos tényekben való hitet jelent, hanem azt is, de még sokkal inkább azt jelenti, hogy meghatározott attitűddel vagyok a világ iránt.”

Ez az attitűd tulajdonképpen a bárány attitűdje a jézusi nyájban. Ott, ahol Jézus beszél, ahol az ő hangja a domináns. Kereszténynek, a jó pásztor követőjének lenni egyet jelent azal, hogy létezik egy általam mindenre érvényesnek vélt perspektívám. Létezik számomra, az életemben egy olyan koordináta-rendszer, amely alapján helyükre kerülhetnek az életem dolgai, amely alapján döntök. Életről, halálról – és arról, ami a kettő között van. Mert e nélkül a koordináta-rendszer nélkül, a tájékozódási pont nélkül az ember élete olyan, mint a gyertyatartó gyertya nélkül.

Ebben az összefüggésben is igaznak tűnhet a 2007-ben elhunyt kortárs amerikai írózszeni, Kurt Vonnegut *Bőrleszk* című regényében található mondat: „Gyertyatartóm ezernyi van – gyertyám nincs egy se!”

Gyertya nélkül a gyertyatartó értelmetlen. Az ember élete koordináta-rendszer nélkül hiábavaló. Célt tévesztett dísz az élet nagy asztalán. Pedig a gyertya, a tartalom sokszor ott van a szemünk előtt, csak nem vesszük észre. Az életet mentő, az életnek célt és irányt adó történet már megtörtént a názáreti Jézus történetében, csak fel kell ismerni az evangéliumot: „...az ő sebei által gyógyultatok meg.” Igen, megtörtént. Az eredeti görög szövegben az ige befejezett múlt időben található, ami arra utal: igen, a gyógyulás megtörtént.

De ez önmagában nem elég, csak akkor, ha felfedezzük a saját életünk számára. Ahogyan Mihancsik Zsófia fogalmazta

meg egy kérdésében a Nadas Péter-beszélgéseket tartalmazó *Nincs mennyezet, nincs földem* című könyvében: „Kopernikusz se a csillagokat lökdöste ki a helyükről, csak fölismert valamit.” Felfedezni, ami már megtörtént. Ma is. Mert ma is Jézus sebei

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: STEPHANIE LEIX / UNSPLASH.COM

által van a gyógyulás. Ez isteni akarat, isteni döntés. Evangélium. Az ember azzá válhat, amivé az Isten szánta őt, sőt Isten szeretetének következtében válhat igazán emberré.

Thomas Merton írja a fáról: „A fa mindenekelőtt azzal dicsőíti meg Istent, hogy fa. Azzá lett, aminek Isten szánta, s ezzel az Istenben rejlő, a lényegével egybehangzó gondolatot utánozza. A fa tehát azzal hasonlít Istenhez, hogy fa. A fa minél inkább önmagához hasonlít, annál inkább Őhöz. Ha valami más próbálna lenni, aminek sohasem volt szánva, akkor kevésbé hasonlítana Istenhez, és azért kevésbé dicsőítené meg Őt.”

A bárány valóban bárány lehet az Isten szeretetének következtében a krisztusi közösségben. Nem kell, hogy tartalom nélkül élje az életét, nem kell, hogy más életet éljen, vagy valaki más életét élje. Jézus nyájának tagja lehet önazonos, tartozhat valahová, mert az irányt mutató jézusi szó elhallatszik a nyáj minden egyes részébe.

Jézus a jó pásztor, ami nem jelent mást, mint hogy van gyertya a gyertyatartóban, van tartalma az életnek. Van célja, mert van, ami célt ad, van, aki célt ad. Éppen ezért hihetem el, hogy nem véletlen történnek a dolgok körülöttem, hanem Istennek célja van velem, életem drámáival együtt. Ő reálisan látja az életünket, és ma is képes gyógyítani igéjével: „Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez.”

■ GÁNC S TAMÁS

A FÖLD NAPJÁRA – ÁPRILIS 22.

Érted szól

Ernest Hemingway amerikai író híres, a spanyol polgárháborúban játszó régenyének címe – *Akiért a harang szól* – a könyv mottójaként is ismert John Donne-szövegre utal: „Senki sem különálló sziget; minden ember a kontinens egy része, a szárazföld egy darabja; ha egy görgöngyöt mos el a tenger, Európa lesz kevesebb, éppúgy, mintha egy hegyfokot mosna el, vagy barátaid házát, vagy a te birtokod; minden halállal én leszek kevesebb, mert egy vagyok az emberiséggel; ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól.” [John Donne, 1572–1631: angol költő, angolikán lelkész. – A szerk.]

A laikus, civil és ökumenikus közönség figyelmébe is jó szívvel ajánlható *Áldott légy... (Laudato Si')* kezdetű, 2015-ben megjelent pápai enciklika – közös otthonunk gondozásáról – olvasásakor a 67. tételhez érkezve nehéz nem észrevenni a Donne-meditáció és a tétel közötti eszmei rezonanciákat, amikor Ferenc pápa így ír: „E világ teremtményei nem tekinthetők gazdátlan javaknak: »A tieid, Uram, élet barátja« (Bölcs 11,26). Ez elvezet arra a meggyőződésre, hogy mivel ugyanaz az Atya teremtett minket, láthatatlan kötelékek kapcsolnak össze a világmindenség összes létezőjével, egyfajta világcsaládot alkotunk, olyan emelkedett közösséget, amely szent, szerető és alázatos tiszteletre indít minket. Szeretnék arra emlékeztetni, hogy »testi mivoltunk által Isten oly szorosan összekötött bennünket a környezetünkkel, hogy a talaj elsivatagosodása olyan, mintha mindannyian megbetegednénk; egy faj kipusztulását úgy sirathatjuk, mintha megcsonkítottak volna bennünket.«

Idén a húsvétot követő héten a Föld napjára készülünk. E napról világszerte ötvenkét éve, hazánkban harminckét éve emlékezünk meg – és talán nem közismert tény, de minden évben van saját témája. Ez az év kivételesen a tavalyi témát hosszabította meg, így ismét a biológiai sokféleség megőrzése áll a fókuszban. A 2022. esztendőből eddig eltelt néhány, de annál aggasztóbb és vészterhesebb hónap után joggal kérdezhettük, hogy miért. És vajon

kinek van még energiája, kedve, érkezése a gyönyörű, de veszélyeztetett biológiai sokféleséggel foglalkozni? Háború van a szomszédban, menekülő, otthontalanná vált embereknek van szükségük segítségre, emellett évek óta húzódo, világméretű járvány fenyegetése előttünk, mögöttünk, körülöttünk. Szociális, gazdasági, ökológiai válságok intő előjelei láthatók. Van-e még ember, aki nem fáradt bele a borzalmak sorozatába?

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: RAY HENNESSY / UNSPLASH.COM

Azt gondolom, állíthatjuk, hogy ha és amikor a környezet-, természetvédelem – bár emocionálisan megkapó, mégis etikailag jócskán megkérdőjelezhető módon – azt az utat próbálja választani, hogy bármiféle reflexiót nélkülözve, egyszerűen a gyönyörű tájakat meggyötrő szennyeződéssel vagy cuki állatkák haldokló képével népszerűsítse, ismertesse meg magát, akkor valami súlyos hiányt, adósságot és félreértést termel. A vérző sebekkel történő büntudatkeltés jelensége nem ismeretlen az egyháztörténetben sem, de vajon tényleg elfogadható-e ez? Összhangban volna ez a „mi ügyünk” központi üzenetével? És vajon mi az üzenet, amikor „teremtésvédelemről” beszélünk?

Az evangélikus egyházban, amelynek létrejötté és történeti gyökerei az evangélium tiszta és világos hirdetésé-

ért folytatott lutheri küzdelemhez vezetnek, talán kimondhatjuk ilyen egyszerűen, hogy a jézusi örömhír, örömmüzenet hirdetése a legfontosabb küldetésünk. Az örömhír, amely az egyházi esztendőben és mindennapjainkban néha elrejtőzve, néha világosabban kísér bennünket, a húsvéti ünnepben teljes. A húsvét a feláldozott Jézus és ezáltal a remény, közös reménységünk ünnepe.

Vannak évek, amikor a Föld napja nem a húsvéti ünnepet követő hétre esik, de olyankor is bátran emlékezhetünk rá, hogy a húsvéti örömmüzenetből, a reményből nem lépünk ki, és sosem kell kilépnünk. Húsvét üzenete kiterjed erre a napra is. Nemcsak az, aki virágokat és fákat ültet, vagy bajba jutott állatokat ment meg, hanem az is, aki a húsvéti örömmüzenetet tisz-

tán és világosan hirdeti; aki a megrettent szívekbe képes bátorságot önteni; aki a sírót vigasztalja; aki a megfáradtat felüdíti, a rohanót megállítja, az eltompultat megneveteti; aki a rászorulóknak hajlékot, ott-hont, ételt vagy ruházatot ad, vagy bárki, aki szeretetével igaz dolgokat cselekszik, többet tett a „teremtésvédelem ügyéért”, mint gondolja, mert világunk nagy közönségét gyógyítja.

A húsvéti harang a világcsaládunkért szól, Isten nekünk szóló reményét hirdeti mindannyiunknak. A harang értünk, érted szól – a Föld napján is.

■ KOLTAI ZSUZSA

A szerző egyházunk Ararat természetvédelmi munkadagjának vezetője, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának természetvédelmi koordinátora

A világ gyémánttengelye

Ne csak a költészet napján legyen vendég a vers

Országszerte megszokasodtak április 11., a versünnep idején – József Attila születésnapján – a költészetnek szentelt alkalmak, újságcikkek, műsorok. Pedig a vers nem csupán ünnepi vendég az életünkben. Sőt olyan természetes és fontos pillanat kell, hogy legyen egy verseskötet fellapozása, mint amikor kinyitjuk az ablakot tavasszal: beárad a fény, a nap melege, és a friss levegő, a fuvallat

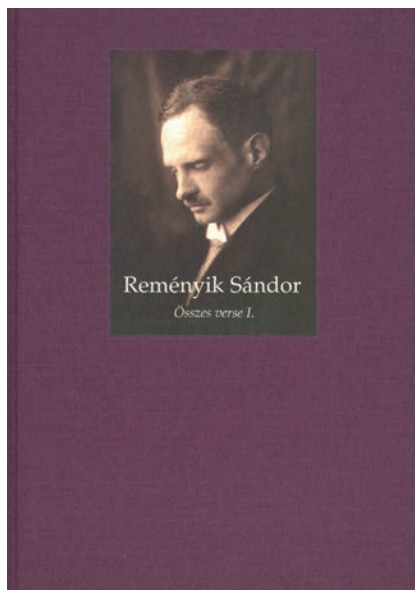
megmozdítja a függönyöket. Élet költözik belénk. Csak az ember képes arra, hogy a költészet, a művészet, a kultúra által fejesse ki magát, keresse identitását, hogy megfogalmazza a teremtő Isten és a teremtett világ kapcsolódását. Összeállításunkban klasszikus és kortárs költőktől ajánlunk versesköteteket, illetve versekkel is gazdagított imádságoskönyvet a Luther Kiadó kínálatából.

A költészet titkát megfejteni lehetetlen, de hatását jól ismerjük. Egy jó vers, amely szíven talál, változást idéz elő a lélekben: felfrissít, feltölt, megvilágosít, erőt ad. Azt a tisztaságot, amelyet a líra ad, szabad felfedezni és újrafelfedezni; érdemes friss szemmel ránézni és a mindennapjaink részévé tenni a versolvasást. Útitársaink a versek: kis túlzással a bölcsőtől a koporsóig. Már egy néhány hónapos kisgyerek is felfigyel a rímekre, s aki egyszer rákap a vers szeretetére, attól nem lehet elvenni soha ezt a szellemi örömet.

IDŐTLEN SOROK

A Szentírás is telis-teli van költészettel: a *Zsoltárok* könyve vagy az *Énekek éneke* különleges hidat alkot a több ezer éve élt szentírók és a mai olvasók hit- és lelkivilága között. Teszik mindezt azzal a – más líráról nem, csak a Bibliáról elmondható – kivételes jellemzőjünkkel, hogy a sorok az élő Isten kinyilatkoztatott igéjében vannak feljegyezve. Bennük Istennel találkozunk, ő szól hozzánk, mi válaszolunk. Az ókori ember érzéseiben a magunkéira ismerünk, költői gondolataikon nem fogott az idő.

E cikk címe idézet József Attila egyik mondatából: „Nem szükséges, hogy én írjak verset, de úgy látszik, szükséges, hogy vers irassék, különben meggörcsülne a világ gyémánttengelye.” Igen, szükséges, hogy „vers irassék”, talán ez így is marad már, amíg világ a világ. Már csak azért is, mert ezt a kérdést – tudniillik hogy mi vagy ki körül forog a világ(unk) –, kinek-kinek magának kell megválaszolnia. A költészet a munkát nem végzi el helyettünk, de társunk benne: ehhez az őszinte szembenézéshöz biztos támasz, a messziről is meglátható és célba érzéshöz segítő világitótorony. Döbbenetes, hogy például a következő sorok mennyire aktuálisak...

Reményik Sándor összes verse I–II. Az erdélyi evangélikus költő teljes lírikus életműve. Szerkesztette: Dávid Gyula. Kálvin Kiadó, Luther Kiadó, Polis Könyvkiadó, 2019. Ára 5100 forint

REMÉNYIK SÁNDOR BIBLIAÓRA

*A süllyedő világhajó
Parányi mentőcsolnakán
Lebegünk páran, emberek.
– Gyárok, kietlen kültelek –
A kormánynál egy asszony ül,
A hangja halkan ránk pereg,
Néha koppan a szíveken,
Mint őszben tavaszi eső.
Mögöttünk süllyed a világ,
Mi lebegünk a csolnakon,
A révészünk, az Irgalom
Vezet egy asszony-hangon át.
Most semmi sincs, csak ez a hang.
Csak ez a hang...
És messze a Világitótorony.*

Kelt Kolozsváron, a bejegyzés szerint az Irisz-telepen 1931. október 25-én. Kell-e nagyobb bizonyosság, mint Reményik sorai? Kilenc évtized távlatából: a költészet túlél, átnyúlik téren és időn. Valóban híd két lélek – a költő és olvasója – között. Szinte napra pontosan még tíz évet élt ezután Reményik: 1941. október 24-én tért haza Teremtőjéhez.

TÜRMEZEI ÉS REMÉNYIK BARÁTSÁGA

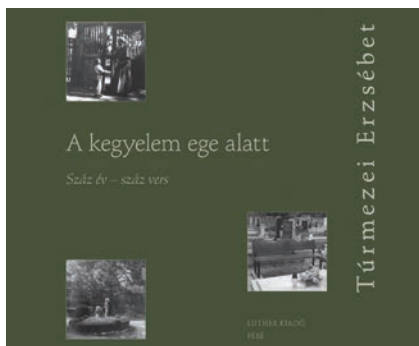
Ismerünk irodalmi barátságokat: Petőfi és Arany, Móricz és Ady, Babits és Szabó Lőrinc. Kevésbé ismert barátság az evangélikus diakonissza költő, a száztíz évvel ezelőtt született Túrmezei Erzsébet és az erdélyi líra kiemelkedő alakjéé, Reményik Sándoré. Ezt A „*Kedves Reményik Úr!-tól a „Kedves Testvérem!”-ig* címmel írta meg id. Zászkaliczky Pál – a 2012-ben *Ancilla Domini* címmel megjelent Túrmezei-émlékkönyvben –, egyebek mellett Erzsébet testvérnek Reményikhez címzett, a Petőfi Irodalmi Múzeumban talált két levelét használva forrásul.

Fontos állomása volt a két költő lelki találkozásának, amikor Erzsébet testvér első, *Őszből tavaszba* című kötete Reményik kezébe került. Ezt ő meleg hangú kritikát tartalmazó, kedves levélben köszönte meg, majd *Kenyér helyett* című kötetének egy példányát dedikálva küldte el Túrmezeinek. A dedikáció szövege ez volt: „Jézus Krisztus poétájának”. 1940 nyarán, több hónapos budapesti kórházi tartózkodása idején pedig a diakonissza látogatta meg a beteg Reményiket.

Sokat beszélgettek életükről, hitükről, s tudható, hogy a találkozás később verseket is ihletett: A *niklai leány* című Túrmezei-költeményt például. ►

SZÁZ VERS

Néha fontos, hogy velünk legyen egy könyv. Vannak kimerítő utazások, hosszú várakozások hivatalokban, vizsgálatok kórházban, s ilyenkor jó, ha van nálunk valami kapaszkodó. Aki nem e-bookon szereti magával vinni az olvasnivalót, annak szívből ajánlom ezt a vékony kis kötetet: *A kegyelem ege alatt – Száz év – száz vers*. Borítószíne a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület kiadásában megjelent Túrmezei-versesköteteket idézi. Merthogy válogatást kínál a diakonissza költőnő verseiből.

Túrmezei Erzsébet: *A kegyelem ege alatt. Száz év – száz vers*. Szerkesztette: id. Zászkaliczky Pál. Luther Kiadó, Fébé, 2012. Ára 895 forint

Összeállítását avatott kéz végezte: Zászkaliczky Pál nyugalmazott lelkész kisgyermekkorától fogva megismerhette a főtí parókián és lelkész édesapja gyülekezetében a diakonisszák áldott szolgálatát és személyesen a költőnőt is. Életfordulón, gyászban és örömben is támogathatták egymást, sőt sok évtized múlva a Fébében újra találkozott az útjuk. Zászkaliczky Pál számára Erzsébet testvér sorai mögött ott az arc, a hang, a mosoly, az igehirdetés – és hallgatás áhítata, az imádságra kulcsolódo kezek, az együtt éneklés emléke.

A kötet szerkesztőjétől tudjuk: „Köteünk címadó versét [Túrmezei] nyugdíjas-ként írta. Ebben azzal a meggyőződéssel tekint vissza életútjára, hogy azt – jóban-rosszban – Isten kegyelmének ege alatt töltötte. A vers címe alatt – mintegy motótként – Luthertől származó idézet olvasható: »Isten az evangéliummal új eget vont a hívők fölé. A kegyelem ege ez. Sokkal gyönyörűsegebb, mint a látható égboltozat.« Terheket hordozó, megbélyegzéseket is átélt életéről vallott ebben a versben: »A kegyelem ege alatt könnyűvé válik a nehéz..., könnyet törölhetünk..., szeretetet sugárzik életünk...«»

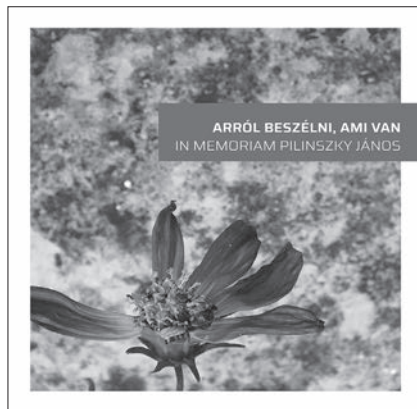
PÁR SOROS EVANGÉLIUMOK

Pilinszky János *Harmadnapon* című verse – Krisztus feltámadásának tömör, rövid mondatokban megfogalmazott közlése – nyolc sorban maga az evangélium. Olyan szöveg, amelynél azt érezhetjük: miután elolvastuk, meg is kell tanulnunk, hogy mindig velünk maradjon. Aki belép a költészetnek azon az ajtaján, amelyen Pilinszky neve áll, egyre beljebb és beljebb kíván haladni világába. Az *Apokrif*, az *Introitusz*, a *Ravensbrücki passió* költője felette áll a felekezeti hovatartozásnak.

Így lehetnek ezzel azok a kortárs alkotók, akik az életmű előtt tematikus kötettel tisztelgő *Credo* evangélikus folyóiratban publikálták verseiket. Az *Arról beszélni, ami van – In memoriam Pilinszky János* című antológia gerincét a *Credóban* 2009 és 2020 között megjelent szépirodalmi művek adják, de új darabokat is tartalmaz.

PETŐCZ ANDRÁS AZ ISMERETLEN

*Az arcát nem ismerem.
Nem ismerem az arcát, és
nem ismerhetem meg soha.
Így rendeltetett.
Tudom, hogy létezik az az arc.
Nem tudom elképzelni se,
nincsen hozzá erőm, hogy
me glá ssam, amit nem láthatok.
A meg nem ismerhető arc.
Tudom, hogy figyel engem,
tudom, hogy hajnalban, ha
nyugtalan álomból felriadok,
a homlokomat érintő hűvös
tenyér is hozzá tartozik.*

Arról beszélni, ami van. In memoriam Pilinszky János (Credo könyvek 1.). Szerkesztette: Papp Máté – Zászkaliczky Zsuzsanna. Luther Kiadó, 2021. Ára 2800 forint

Lackfi János: *#jőéjtpuszi 2*. Harmat Kiadó, 2022. Ára 4200 forint

BÉKESSÉGOUTLET

A Luther Márton életét és a reformációt feldolgozó rajzfilmsorozathoz, Richly Zsolt alkotásához Lackfi János írta a szövegkönyvet. A költő-író-műfordító új versei *#jőéjtpuszi 2* címmel jelentek meg. Már a könyv fülszövege is megmosolyogtat: „Megmutathatjuk neki [Istennek] a kedvenc rétünket, melyet ő teremtett, mégis örül a hívásunknak, mint egy kölyök.”

A közösségi oldalon közölt jóéjtpuszi-jait (már két kötetben) legszívesebben odatenném mindenki éjjeliszekrényére. Hogy mielőtt a mobilunkat babrál-nánk, fellapozhassuk Lackfi Jézus-dosz-sziéját és *Békeességoutletjét*.

CSEND ÉS IMA

Talán azt érezzük: a világ tengelye görbül, vagy már el is törött. Hogy nem látjuk az értelmét a történeseknek, aggódunk a holnapért, nem találjuk a kiutat személyes sorsunk megpróbáltatásaiból. Nincsenek már szavaink sem.

Az *Imádkozz velünk* című, kortárs imákat és történeteket (köztük versbe foglalt fohászokat is) tartalmazó kötet a több kiadást megért *Visszhang* című gyűjtemény múlhatatlan sikere után idén jelent meg. Szerkesztője, dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa maga sem gondolta, mikor felkérte a szerzőtársakat – egyházunk lelkészei mellett, ökumenikus nyitottsággal, immár református és katolikus szerzőket is –, hogy 2022 tavaszán milyen drámai fordulatot vesz a történelem szerte a világon.

Az ajánlott könyvek megvásárolhatók a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) is

**SZIGETHYNÉ SZENTECZKI
KATALIN
VANNAK IDŐK**

vannak hetek
lassúk
gyorsak
vannak
napok
porhanyósak
vannak órák
lomha lábom
vannak percek
angyalszárnyon
vannak idők
súlyos terhek
mit a hangyaemberek cipelnek
vannak idők
szétfoszoltak
ócska szövet –
nem is voltak
vannak idők
vedd kezedbe
őrizgesd a tenyeredbe!
simogasd meg minden
reggel
minden időm Uram tedd el

Amit a kötet kínál: őszinte szavak, lelki intimitás, névvel vállalt sorok, megérintő tartalmak. Cserébe csak egyet kér: csendesedjünk le, vonuljunk a „belső szobánkba”, és olvassunk. Aztán a többit elvégzi Isten Szentlelke. Akihez a kötet szerkesztője így szól:

**SZABÓ LAJOS
PÜNKÖSDI VÁGYAKOZÁS**

Amikor úgy érzem,
hogy nem látok előre egy percet sem,
akkor érzem hozzád, Istenem.
Amikor elfogy a kedvem,
és alig van energiám,
akkor érzem hozzád, Istenem.
Amikor érkezem hozzád, Istenem.
Amikor kétségbeesés és bátortalanság,
bizonytalanság és elvesztés szakad rám,
akkor jövök hozzád, Istenem.

Ha megérkezem, kérlek,
áraszd ki rám Szentlelkeidet gazdagon,
mint egykor a tanítványokra
a pünkösdi hajnalon.
Ámen.

Imádkozz velünk! Imádságok, történetek.
Szerkesztette: Szabó Lajos. Luther Kiadó,
2022. Ára 3120 forint

A költészet azért is jó, mert együtt kérdez, sír, sóhajt, perel, hisz, kételkedik, de együtt örül, ujjong, vágyakozik, imádkozik és hálálkodik is velünk, helyettünk.

De többet is tesz, mint kérdez: a válasz a kérdéseinkre ott lesz a sorokban – vagy épp a sorok között. És az az igazi, elvehetetlen öröm, mikor rátalálunk.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Békemisszió vagy a misszió békéje?

A szomszédunkban dúló háború senkit nem hagy érintetlenül. Olyan képek járnak be a sajtót, olyan események történnek, amelyeket nagyon rég látott Európa szerencsés-

lemlekkéjét. De nem csupán bemagolni, hanem érteni, megérteni, alkalmazni is! Bizony bukásra áll az ember, amióta a történelmet írják: „Ecce Homo” – „Íme az ember”.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: AUSTRIAN NATIONAL LIBRARY / UNSPLASH.COM

sebb (?) fele. Van, aki szörnyülködik, van, aki figyelmeztet, van, aki szakért, van, aki felszólít, van, aki kioktat... Szoktam mondogatni a felső tagozatos, a történelemórákat jelentős nyúgként ecsetelő tanítványaimnak, hogy lám: egy, csak egy generációnak kellene becsülettel megtanulni a történe-

Néhány ige mozgolódik a lelkekben február 24. óta. Az egyik: „*Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak neveztetnek.*” (Mt 5,9) Hány és hány vezető, nagy ember nevezte már ki magát béke-teremtőnek! De sajátos béke-teremtés az, amikor a békemisszió jegyében városokat

bombáznak. Jézus valószínűleg nem ilyen békemisszióra gondolt. Láttunk vezető politikust Nobel-békedíjat kapni, s később, a működése alatt kiderült: korántsem biztos, hogy jogosan vehette át a kitüntetését.

A másik ige: „*Népem romlását azzal gyógyítanák, hogy könnyelműen mondogatják: Békesség, békesség! – pedig nincs békesség!*” (Jer 6,14) Mondani, kihirdetni bármit lehet. Varázsszóként használni, kimondani: „béke” – ezt is lehet. Csak ettől nem változik semmi. Békét teremteni akarni emberi erővel és békét hazudni ugyanaz: önbecsapás és képmutatás.

Vajon milyen békét kért tanított Jézus? Vajon milyen békét kért számon Jeremiás? Vajon mit tehetünk mi? Ha kinyitjuk a Szentírást, harcot és öldöklést olvas az ember. Miért? Mert amennyire szól a Biblia Istenről, legalább annyira szól mirőlünk, emberekről is. Békétlenek vagyunk, ez az igazság. Arra kell rádöbbenünk tehát, hogy mi kevesek vagyunk a békéhez. Nincs az a rakétamennyiség, és nincs az az emberi szándék, amely többet elérne a legjobb esetben is törekeny békénél.

De! Isten megbékült az emberrel, ebből viszont valódi béke fakadhat! Van egy harmadik ige is, amely zakatol bennem: „*Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalanodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen!*” (Jn 14,27) Keresztyénként is állandóan harcban vagyunk. Az óember és az új ember harcában telnek napjaink, míg csak élünk. Ám Jézus nekünk adja az ő békéjét, amely minőségileg más, mint az emberi törekvés és akarat. S ebből következik számomra egy nagyon fontos gondolat: nem a békét kell hirdetnünk, nem békemissziót kell folytatni. Küldetésünk, missziónk az, hogy azt a Jézust hirdessük, akiben a nagybetűs Békesség jött el hozzánk, személyesen, a mi életünkbe.

A misszió békéje nem a mi békénk, hanem Krisztus békessége. S tudjuk, az ő békéje csillapít tengert, elállít szelet, megfékez indulatot. „*Ki ez, hogy a szelek is, a tenger is engedelmeskednek neki?*” (Mt 8,27) Ő a mi Megváltónk, Urunk és testvérünk! Járjunk vele követségben, s ne a mi békénkkel, hanem az ő békességében, hiszen ő nem csupán a vihar, de a történelem Ura is.

■ LÁSZLÓ LAJOS GERGELY

Istennel beszélgetve az orgonapadon

Rákász Gergely koncertorgonista harcos hitről és közösségépítésről

Telt házas látványkoncertjein nemcsak a zene, hanem az illusztrációként használt képi világ is arra szolgál, hogy – ahogyan Rákász Gergely koncertorgonista vallja – a közönség minél közelebb kerülhessen a Teremtő végtelen szeretetéhez. Hitről, művészetről, Bachról és többek között az aktív háláról is beszélgettünk a népszerű művésszel.

– Mérnök édesapja vasárnaponként a helyi katolikus gyülekezetben kántorizált. Mennyire volt ez hatással az ön pályaválasztására?

– Nagyon. De elsősorban a családi közeg volt hatással, amelyben felnőttem. Édesapám zongorázott, orgonált, kórust vezetett, édesanyám hegedült és énekelt. Rengeteg művész barátjuk volt, akik sokszor megfordultak nálunk. Vasárnaponként misére jártunk, majd utána a családi ebédnél gyakran arról beszélgettünk, ki mit olvasott. Egyszóval klasszikus polgárcsalád volt a mienk, amennyiben lehetett ilyenről a kommunizmusban beszélni. Édesapám remek villamosmérnök volt. Isteni gondviselésként éltük meg, hogy a „törzskönyvezett” párttag főnöke annak ellenére ragaszkodott hozzá, hogy ő nem volt hajlandó belépni a pártba. Mi több, azt is tudta róla, hogy nemcsak templomba járó, de kántor is.

– Ön évek óta számos evangélikus gyülekezetbe szinte hazajár koncertezni. Katolikusként milyen érzés protestáns templomban fellépni?

– Nagyon boldog volnék, ha a katolikus templomok olyan szeretetteljesen állnának nyitva a rendezvények előtt, mint ahogy az önökéi, hiszen sokszor hosszú folyamat eredménye, míg valaki az Istenhez tér. Lehet, hogy először épp egy koncert okán talál be a templomba, ahol aztán megragadja őt a légkör, főként, ha a

lelkésznek alkalma nyílik egy kedves szót szólni hozzá az alkalom elején. Ezért tartom fontosnak, hogy mi, művészek és a lelkészek ebben összefogjunk. Szeretek úgy tekinteni a koncertjeimre, hogy azok nemcsak kulturális események, hanem lelki találkozások is. Vallom, hogy a művészetekkel az ember a szebbik arca, az Isten arca felé fordítja a tekintetét.

– Az alkalmak megteremtéséhez szükség van a művészi nyitottságra is. Például 2017-ben, a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának évében ön összeállított egy koncertműsort, amelyet az ország számos protestáns templomába elvitt.

– Nagyon kedves barátaim vannak a protestáns egyházakban, így ez számomra kézenfekvő volt. Úgy gondolom,

az ökumenében az a szép, ha arra fókuszálunk, hány dologban értünk egyet, és rácsodálkozunk arra, amit a világból másképp látunk.

– Az ön számára mit jelent a hit?

– Adhatnék erre egy sablonválaszt, hogy a hit rendezett viszony Istennel. Ugyanakkor nekem soha nem volt rendezett viszonyom Istennel, mindig sokat vitatkoztam vele. Úgy mondanám: harcos, nehéz hitem van. Az a fajta, Isten tengerén nyugvó, békés hit, amely például a nagyanyámat jellemezte, nekem nem adatott meg. Másrészről a hit mindennek az alapja – hit nélkül nem sikerülne még egy cipőt sem bekötni. Éppen ezért az már csak alázat kérdése, hogy képesek vagyunk-e felismerni: a munkánk sikere nem csak a mi érdemünk. ►

- Orgonistaként nem lehet megkerülni Johann Sebastian Bach zenéjét.

- Aki maga is evangélikus volt...

- Így van. Nagyon átlátszó a kérdés: lehet-e Bachot hit nélkül játszani? Vagy úgy is kérdezhetnénk: másképp játssza-e az orgonista az ő darabjait, ha saját magának van hitbeli, lelki háttere?

- Nem merném ezt ennyire leegyszerűsíteni. Hallgattam már Bach-előadásokat magukat ateistának valló zeneszektől, akik egyértelműen az Istennel beszélgettek az orgonapadon, miközben részesei voltak a teremtésnek. Itt húzom meg a vonalat, amikor a művészet és a megélhetési zenélés közötti határt keressük. Az én olvasatomban ugyanis a művészet az, amikor az ember folytatja a teremtést. Amikor emberek százainak van katartikus élményük attól, ahogyan egy művész előadott egy darabot. Egy ateista ilyenkor magának gondolja az érdemet, míg egy hívő elgondolkodik azon, hogy ő csak az Istennek az eszköze. Hozzáteszem, én egy olyan szerető Istenben hiszek, aki még az első esetből sem csinál problémát. De visszatérve a kérdésre: nem biztos, hogy szerencsés kategorizálni és azt mondani, hogy egy hívő szebben játssza Bach zenéjét. Talán igen. De engedjük meg magunknak azt a feltételezést, hogy Isten sokkal nagyvonalúbb, és egy ateistának is megengedi, hogy folytassa az ő teremtő munkáját.

- Az ön számára hol helyezkedik el Bach a zeneszerzők és a zene világában?

- Bach állandó. Majdnem mindegy is, hogy a zenetörténetnek melyik időszakát vesszük elő – akár az őt megelőző korszakokat nézzük, amelyeket ő összegezett, akár az őt követőket, akik belőle merítkeztek –, mindig beleütközünk, mert ő mindig ott van.

- Ki Rákász Gergely kedvenc zeneszerzője?

- Ez olyan, mintha azt kérdezné egy festőtől, hogy melyik a kedvenc színe. Szeretem, ha úgy jutunk el a koncert végére, hogy a hallgatók – akár csak egy kicsit is – emelkedettebb hangulatban mennek el. És ebben néha Vivaldi a „festék”, néha Ravel, néha Gershwin, néha Bach. Nekem az a fontos, hogy az a darab, amit játszom, Isten által diktált mű.

- Ezt hogyan lehet felismerni?

- Számos olyan darab létezik a zenetörténetben, amelyet úgy írt megrendelésre a szerző, hogy elsősorban az érte járó fizetség motiválta. Csodálatos mű

lett a végeredmény, hiszen nagyon nem mennek egy szint alá, de mégis érződik: a szerző inkább csak „felmondta a leckét”. Ugyanakkor bőven vannak olyan darabok is, amelyeket úgy vetett kottapapírra a komponista – lehet, hogy egy árva dukátot sem kapott érte –, hogy a Jóisten meglátogatta őt. Harminc éve vagyok a színpadon, negyven éve foglalkozom zenével, művészetekkel. Egyre gyakrabban vélem felfedezni egy-egy műalkotásnál, hogy ki volt az igazi megrendelő...

– Az ön telt házas koncertjei az úgynevezett látványkoncertek közé tartoznak, ugyanis a zenei világot kivétített képek, táncdarabok, illetve grafikai elemek egészítik ki. Így egészen különleges művészeti összehatást kap a résztvevő. Mik a visszajelzések?

– A közönség nagyon szereti.
 – És a szakma?
 – Nehezen fogadja el.
 – Miért?
 – Az én olvasatomban egy koncert arról szól, hogy az emberek szebb lélekkel jöjjenek ki, mint ahogy bementek. Ha mi, művészek nem érjük el, hogy emberek tömegei fogyasszák a kultúrát napi szinten, akkor nem javult a világ, hanem tovább csúszik lefelé a lejtőn. Azt szeretném, hogy akik ott voltak a koncertemen, még aznap este egy perccel tovább öleljék otthon a gyermeküket, másnap pedig jókedvűen menjenek a munkahelyükre, mert megértettek valamit abból a végte-

FOTÓK: RÓZSA ENIKA

gonóján – amit a szakma végcélnak gondol – fontos, de az csak egy részlete az összképnek.

– 2019-ben hozta létre a Rákász Gergely Alapítványt, amelynek a segítségével határon túli kistélepüléseken élő magyar közösségeknek szervez hangversenyeket. Nemcsak ön ad koncerteket nehéz körülmények között élők számára, akiknek szinte semmi lehetőségük nincs kulturális rendezvényen részt venni, hanem más neves hazai zenészek is örömmel álltak az ügy mellé. Ezenkívül fiatal zenei tehetségeknek is lehetőséget

többet.” Az alapítvány ötlete akkor kezdett körvonalazódni bennem. Főként az olyan településeket veszélyezteti az elvándorlás, amelyeken nincsenek magas színvonalú közösségmegtartó rendezvények. Ezért tartom fontosnak, hogy a lehetőségeinkhez mérten igyekezzünk minél hatékonyabb megoldást találni. Az alapítványt bárki támogathatja. A befolyt összegből nemcsak a határon túli koncertek szervezését fedezzük, hanem határon túli tehetséges zenész fiatalok anyaországi fellépéseit is finanszírozzuk.

– Miért tartja ezt fontosnak?
 – Ez az én aktív hálám. Az életemben, a szakmai fejlődésemben és előmenetelben olyan sokan tettek jó és fontos dolgokat! Ezeket soha nem fogom tudni visszaadni. Egy módja van az irántuk érzett hála kifejezésének: ha én is segítem a következő zenészgeneráció tagjait.

– Említette, hogy az alapítványt bárki támogathatja.

– Amerikai éveim alatt az ottani közösségekben többek között azt találtam lenyűgözőnek, hogy ha a közösség számára valami fontos volt, akkor nem vártak külső segítségre, hanem felelős egyének módjára igyekeztek maguk megoldani a helyzetet. Ezt az alapítványt is ebben a szellemben hoztam létre. Hiszem, hogy a nemes célon és az elérhető eredményeken túl az adakozók számára fantasztikus érzést nyújt az ezzel együtt járó közösségi összefogás. Hogy érezzük, a megmaradásunk a saját személyes ügyünk is.

■ BODA ZSUZSA

Azt szeretném, hogy akik ott voltak a koncertemen, még aznap este egy perccel tovább öleljék otthon a gyermeküket, másnap pedig jókedvűen menjenek a munkahelyükre.

len Szeretből, amely a világot alkotta. Mert alkotni nem lehet szeretet nélkül. Ha ezeket a szellemi hidakat a művész képes megmutatni a hallgatónak, akkor máris többet tett, mint hogy eljátszott egy óra alatt tízezer hangot. Éppen ezért gondolom azt, hogy minden eszköz megengedett, amely az embereket segíti ebben a transzcendenciában. Szépen és pontosan játszani az adott templom or-

nyújt fellépésre – gondolok itt például a dunaújvárosi evangélikus harmonikás Kiss Péterre, aki a *Virtuózok* című komolyzenei tehetségkutató műsorban a középöntőig jutott.

– Néhány évvel ezelőtt egy erdélyi kis falusi közösségben adtam koncertet. A végén a lelkész a könnyeivel küszködve azt mondta: „Művész úr, ilyen itt soha nem volt, és valószínű soha nem is lesz

Elrettentő családi minták

Két egyfelvonásos az ártalmas viszonyokról

Családi drámák, amelyek tanulságos leckék, tükrök arról, hogyan nem szabad nevelnünk a gyermekünket, és hogyan nem szabadna bánnunk egymással. Maros András fiatal kortárs szerző, valamint Jean Cocteau műve is mér-

gező kapcsolatokat, végletekig feszített érzelmi húrokat ábrázol. Mégis hatalmasakat nevetünk az ismerős kínos helyzeteken, de valójában azon is kacagunk, mennyire jó, hogy sosem éltünk meg ilyeneket.

FOTÓ: ORLAI PRODUKCIÓ

Redőny. A 6Szin és Óbudai Kulturális Központ előadása. Író: Maros András. Játsszák: László Lili, Schruuff Milán, Lass Bea, Pataki Ferenc, Rohonyi Barnabás. Rendező: Ujj Mészáros Károly.

Redőny. Aki nem ismer magára Maros András kortárs drámájának valamelyik szereplőjében, az előadás során az is biztosan felfedez a baráti, családi körében előfordult helyzeteket, párbeszédet. „Régóta foglalkoztat a kérdés, hogy mi van akkor, ha az ember nem a »megfelelő« álmot kergeti. Vágyik valamilyen életre, sikerül is megvalósítania, de kénytelen rájönni, hogy egyáltalán nem való neki ez az élet, nem ez az ő egyéni útja” – árulta el a szerző a darab kiindulópontjáról.

A másfél órás darabban a felnőtt Nándi meséli el családjának, de leginkább édesanyjának, Évának a történetét. Maros András fájoan reális, pergő ritmusú és szórakoztató dialógusokkal vezet végig minket a határ menti faluban felnőtt, magát sosem teljesen megismerő nő sorstragédiáján.

Fekete Anna minimalista, mégis sokféleképp megelevenedő – olykor konyhai kredenc, olykor gyerekágy, olykor asztal, olykor beszélő, máskor pedig redőnyös ablak – díszletét, amelyben a félig letört városnévtáblák is titelalátok, Ujj Mészáros Károly rendezésében belakják a színészek. László Lili brillírozik a főszerepben, látványosan alakul át naiv, szófogadó lányból megtört nővé, de a végletekig okoskodó édesanyját alakító Lass Bea is remekel. A férfikarakterek is mind bravúrosak. Együttérzünk a mesélő gyerekekkel, akit Pataki Ferenc kelt életre jó érzékkel. Schruuff Milán jóképű vidéki vállalkozó „Rómeója” is profi, ahogy a tiszta szívű, extrasznájdig külsejű testvért alakító Rohonyi Barnabás is; mindketten karakterjegyeiket túlrázzolva, szórakoztatva tartanak elénk tükröt.

A *Redőny* az elmúlt harminc év magyarországi ismerkedési, kapcsolódási, családi szokásairól is érzékenyen ad képet. Keserű komédia, kezdő és haladó szülőknél is ajánlott.

Rettenetes szülők. Jean Cocteau színművének már a címe is sokat sejtet. Amit abban a másfél órában a színpadon látunk, azt családi élet címén az ellenségünknek sem kívánjuk. A párizsi középosztálybeli lakás egy dzsumbuj, sem a látvány, sem a lelkek szintjén nincs rend. Láthatunk itt mindent: érzelmi zsarolást, hisztit, házassági titkolózást, jó sok taktikát és sérült szívet.

Mindent és mindenkit Yvonne, az öngyilkos hajlamokkal küzdő anya ural. Megszállottan imádja egyszülött fiát, Michelt, aki bár huszonegy éves, még mindig „bunkert” csinál takaróból anyukájával, ha valami komoly dologról akarnak beszélni. Egyikük sem vállalja fel a felnőtt szerepét. És ebben a családi „káoszban” jelenik meg egy lány, Michel első szerelme, aki a sors kegyetlen játéka folytán épp Michel apjának, Georgesnak a szeretője.

Az ötszereplős dráma előadói minden percben lenyűgözőek. És hogy hogyan sikerül rendezni a sok titokkal terhelt családi és egyéb viszonyokat, az a Kelemen József rendezte frappáns előadásból kiderül.

A színpadon történeteket csak negatív példaként érdemes megnézni. A nézőtérben nevetünk, ám végtelenül elszomorodunk ezen a szülői hozzáálláson.

■ K. B.

FOTÓ: PUSKEL ZSOLT

Rettenetes szülők. A Thália Színház előadása. Író: Jean Cocteau. Szereplők: Csarnóy Zsuzsa, Ember Márk, Udvarias Anna, Rancsó Dezső, Jeney Luca Viktória. Rendező: Kelemen József.

MÁJUS ELSŐ VASÁRNAPJA – ANYÁK NAPI ÖSSZEÁLLÍTÁS

A menekülő édesanyák Isten ígéretének beteljesítői

A háború kitörése óta egy visszatérő álom gyötör. Azt álmodom, hogy éjszaka zörgetnek, és én tudom, hogy azonnal el kell menekülnünk. Fejvesztve próbálom összegyűjteni a gyerekeket, de egyedül vagyok, és érzem, hogy túl lassan haladok, nem tudom őket elég gyorsan öltöztetni, kifutok az időből, mert mindjárt ránk törnek az ajtót.

Ez a rémálom a saját szorongásom mellett a menekülő édesanyákkal való együttérzésem jele. Tudom, mit jelent békeidőben fél lábbal az ajtóban öltözködni és az utamba kerülő első göncöt magamra húzni, csak mert a gyerekek már kint várnak felöltözve – ugyanakkor el sem tudom képzelni, mit jelent másoktól kapott ruhaadományokból méretet válogatni, mivel a saját holmikat nem volt idő elhozni. Tudom, mit jelent maradékokat és megcsócsált kiflicsücsköket vacsoráztatni, hogy ne dobjuk ki, amit a gyerekek meghagytak – de el sem tudom képzelni, mit jelent a határon élelmiszercsomagért sorban állni. Tudom, mit jelent aggódva virrasztani a gyerek ágya mellett, mikor lázas – viszont el sem tudom képzelni, mit jelent a kisbabámat idegeneknek átadni egy kerítésen, hátha így megmenekül. Tudom, milyen, ha egy óvodás nehéz kérdéseket tesz fel – de el sem tudom képzelni, milyen lehet megmondani egy kisgyerekeknek, hogy el kell menekülnünk az otthonunkból a háború miatt.

Ezek az édesanyák néhány héttel ezelőttig szintén csak az első részét ismerték ezeknek a mondatoknak. Osztottunk az anyák hétköznapi sorsában, bosszúságaiban, félelmeiben. De nekik meg kellett ismerniük a második részt is.

Máriára gondolok, aki szintén egy átlagos lány volt, mégis rendkívüli nehézségek árán lett Isten fiának édesanyja. Már várandósan el kellett hagynia az otthonát, hogy egy idegen városban szülje meg első gyermekét, nehéz körülmények között, hiszen rendes szálláson „nem volt számukra hely”. Rá gondolok, amikor azokról a várandós nőkről látok képeket, akiket a lebombázott szülészeti klinikáiról menekítettek ki.

Még alig volt néhány hetes a gyermek – talán még a gyermekágy idején –, amikor József álmot látott. El kell menekülniük, mert Heródes a gyermek életére tör. Ezért fogta József Máriát és a kis Jézust, és „még éjnek idején” elindult velük Egyiptomba, hogy megóvja őket a veszélytől. Rájuk gondolok, amikor arról az

édesanyáról látok képeket, aki a légvédelmi szirénák hangja miatt a metróaluljáróba húzódva szoptatta két hónapos kisbabáját.

Ma sokan azt mondják, nem érdemes erre a világra gyereket szülni. A klímaváltozás, a bizonytalan jövő, a háború rémképei és a nukleáris fenyegetés, az egyre erősebb társadalmi megosztottság és gyűlölködés mind megerősítenek bennünket abban, hogy ez

FOTÓ: FÖLDÉS ANDRÁS / TELEX

a világ bizony megérett a pusztulásra. Ha valaki azt mondja, nem érdemes erre a világra gyereket szülni, akkor is Máriára és Józsefekre gondolok. Mi lett volna, ha ők is ezt mondják? Ha körülnéznek, és látják, hogy egy gyerekgyilkos császár van hatalmon, az országuk idegen megszállás alatt, és a társadalmuk számtalan egymással ellenségeskedő csoportból áll össze? Ők viszont Isten ígéretét látták a születendő gyermekben. Mint ahogyan ma is minden egyes kisbabában Isten ígérete születik meg.

A világ szörnyű, de minden egyes gyerekkel egy kicsit jobb hely lehet. Mint ahogyan az a jászolban fekvő kisgyermek is végül megváltotta az emberiséget. Isten ígérete a jövőre ott van a lebombázott szülészeti klinikán, a hideg metróaluljáróban, a zsúfolt pályaudvarokon és a menekülttáborokban. Az édesanyák pedig bárhol és bármilyen körülmények között, bármilyen nagy veszélyben legyenek is, Isten reménytelen terveinek földi megvalósítói. Isten éltesse az édesanyákat!

■ KOVÁCS BARBARA

Igen az életre

Baba-mama klubunk a kisbabás anyukák számára kínált lelki töltekezést. Míg az apróságok csúsztak-másztak a szőnyegen, mi beszélgettünk az egyházi ünnepekről, bibliai történetekről, hitbéli kérdésekről. Egy idő múlva olyan bensőséges kapcsolat alakult ki a közösség tagjai között, hogy sok személyes élményt, küzdelmes helyzetet is megosztottak egymással, így például családi konfliktusok esetén, vetélések után, nehéz döntések előtt sokszor tanácsolták, bátorították egymást, vagy csak együttérzőn támaszai voltak egymásnak.

Egyszer az egyik anyuka megrendítő hírt közölt. A kisbabáról, aki a méhében növekedett, az derült ki, hogy nagy valószínűséggel Down-szindrómás lesz, ezért további vizsgálatokat javasoltak. Hozzá

hasonlóan mélyen hívő férjével együtt átbeszélték, átimádkozták a dolgot, és arra jutottak, hogy nem végeztetik el a pontosabb eredményt hozó vizsgálatokat, mert akár beteg, akár egészséges a magzat, akkor is az ő gyermekük, élet és halál felett pedig csak Istennek van joga dönten.

Nem tudták, ha valóban kromoszóma-rendellenességgel születne a baba, hogyan fognak az egész családjuk életét alapvetően megváltoztató helyzetben helytállni, mint ahogyan azt sem tudták megjósolni, hogy a nagyobb testvér életét ez a teher hogyan befolyásolja majd. Akármennyit gondolkodtak is a kérdésen, úgy érezték, nincs más lehetőségük, mint vállalni őt és bízni Istenben, hogy erőt és bölcsességet kapnak az új helyzethez.

Aggodalommal teli hónapok következtek ezután, de együttérző, imádkozó baba-mamás testvérszívek vették körül az édesanyát. Számomra is naponta ima-téma volt ez a család.

Amikor aztán megszületett a baba, a családtagokkal szinte egyszerre kaptam én is értesítést. S több volt ez, mint egy egyszerű gólyahír, mert az Isten csodáját élhettük át, hiszen egészségesen jött világra a kislány! Lilla keresztelői igéje ez volt: „Megmentettél engem a haláltól, szemetet a könnyhullatástól, lábamat az elbukástól, az Úr színe előtt járhatok az élők földjén.” (Zsolt 116,8-9) Elérzékenyültem, miközben prédikáltam, hiszen tényleg róla szólt ez a zsoltárvers...

■ HULEJ ENIKŐ

GÁNC S TAMÁS

Anyák napi fohász

Mindazokért, akik anyák.
Mindazokért, akik anyák voltak, anyák lesznek.
Mindazokért, akik édesanyjukra emlékeznek ma.
Mindazokért, akik gyászolják édesanyjukat.
Mindazokért, akik felneveltek.
Mindazokért, akik most nevelnek fel.
Mindazokért, akiket nagymama, dédmama nevelt.
Mindazokért, akik gyermeküket veszítették el.
Mindazokért, akiknek gyermeke éppen kórházban van.
Mindazokért, akiknek édesanyja éppen kórházban van.
Mindazokért, akik maszkban szültek, szülnek.
Mindazokért, akik szeretnének édesanyák lenni, de még nem adatott meg számukra.
Mindazokért, akik szerettek volna édesanyák lenni, de már nem lehetséges.
Mindazokért, akik árvák, és egyedül vannak.
Mindazokért, akiknek ünnep a mai nap.
Mindazokért, akiknek fájdalom a mai nap.
Mindazokért, akiket kihagytam.
És édesanyámért.
Szóljon ma a hála éneke, a törékeny fohász, a harang.
És teljen meg tartalommal a májusi csend!

Nem édesanyák Isten szeretetében

Drága nem édesanyák! Akik szeretnétek, szerettetek volna anyukák lenni, de valamiért ez nem valósulhat, nem valósulhatott meg! Mivel férfi vagyok, még a bennem rejlő legnagyobb empátiával is csak megérteni próbálhatom, de át nem érezhetem, hogy mit jelent nektek egy anyák napja. Amikor azokat a nőket köszöntjük, akiknek megadatott az öröm, hogy életet hordozzanak a szívük alatt, hogy megszülhessék gyermeküket. Mindenkit, aki ezt a cikket olvassa, édesanya hozott a világra. Ez a közös, talán az egyik legközösebb bennünk. Optimális esetben pedig az is, hogy az édesanyánkra szeretettel gondolhatunk. Azokra is, akik élnek, s azokra is, akik már nincsenek köztünk.

Gyerekként, fiatakként az ember kevéssé gondol azokra a nőkre anyák napján, akik nem lehettek édesanyák. Régebben én is sokkal inkább arra figyeltem, hogy a környéken hol vannak a legszebb virágot kínáló orgonabokrok, és az sem volt kizáró ok, ha az más kertjéből nyújtóztott át a kerítésen, vagy éppen én nyúltam kicsit át ugyanott.

A nem anyukákra, az ő helyzetükre, hogy mit élhetnek át, szerepükre a társadalomban akkor kezdtem tudatosan is gondolni, amikor egy közéleti személyiségtől azt hallottam, hogy egy nőnél a hazafiság elsődleges szempontja az, hogy hány gyermeket szül. Akinek megadatott az az áldás, hogy anyuka lehessen, nyilván könnyen mondja ezt. De amennyire könnyen, annyira empátia nélkül, márpedig az empátia, illetve annak hiánya alapvetően határozza meg emberi kapcsolatainkat, így a társadalmat és – nem túlzás – tulajdonképpen az egész világunk létmivőségét. A „hány gyereked van?“, „miért nincs?“ vagy „miért csak ennyi?“ nemcsak a hazafiság mértékegysége egyesek szemében, de azt is tapasztalom, hogy a hívők között is létezik ez a méregetés, s ami talán még rosszabb, hogy létezik „a testvérek a gyülekezetben mit fognak szólni hozzá, hogy nincsen gyermekem?“ alapú ön(le)értékelés is.

Tavaly anyák napja reggelén azt fogalmazgattam magamban, hogy mivel köszöntsem anyukámat. Nem jöttek maguktól a szavak, így kicsit elnapoltam a gondolko-

ve és ismeretlenül is) utat kell adnom feléjük. Mert Isten ezt helyezte a szívemre. Nem hiszem, hogy ünneprontás, ha anyák napján egy kicsit gondolunk azok-

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

dást. Nem tudom, miért. Úgy voltam vele, hogy a megfelelő szavak keresése helyett folytatom a Biblia olvasását ott, ahol előző nap abbahagytam. Pál korinthusiakhoz írott első levelét. A 13. fejezetnél világossá lett, hogy miért halogattam anya köszöntését. A 8. vers anyai nagymamám kedvenc igéje volt, amellyel egy kis falitábla formájában találkozhattam nagyszüleim lakásában. Valószínűleg mert náluk így szoktam meg, a Károli-féle fordítás a kedvesebb a szívemnek: „A szeretet soha el nem fogy.”

A szeretet soha el nem fogy – emlékeztem vissza a fekete táblára írt aranybetűkre, amelyekkel az ige összekötött engem Mamával és az anyukámmal. Amikor ilyen furcsán, sután, de reményeim szerint őket meg nem bántva gondolok azokra, akik egészségi vagy bármely más okból vagy azért nem lehetnek, lehetnek édesanyák, mert nem találták meg a társukat, akkor ezt azért teszem, mert az ajándékul kapott szeretetemnek (ismer-

ra is, akiknek nehéz lehet ez az első májusi vasárnap. Hordozzuk őket imádságban, árássunk feléjük erőt, szeretettel.

Ebben az egészségtelenül gyors tempót diktáló világban, a hüvelykujjal pörgetett internetes álválóság zavarában talán hajlamosak vagyunk – sekélyes, kiüresített felhasználási módjai miatt – lemondóan, gicccsként tekinteni a szeretetre. Pedig ez minden! Ez a mozgatóerő, emiatt van bárminek és mindennek értelme. A baráti szeretet, a testvéri szeretet, a szerelemszeretet, a felebaráti szeretet és végül, de nem utolsósorban az Isten irántunk érzett szeretete. Istené, aki akkor is szeret, amikor haragszunk rá, amikor perlekedünk vele, amikor számonkérjük. Ahogyan János első levele 4. fejezetének 16. versében olvashatjuk: „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” Édesanyákban és nem édesanyákban egyformán.

■ – BALCZÓ –

Megálmodott reformáció

Népszerű teológia rovatunkban ez alkalommal Bölcs Frigyes szász választófejedelem álmát ismerhetjük meg, amelyet 1517. október 31-re virradó éjjel látott.

Egy imádságos éjszakán, miután a purgatóriumban szenvedő lelkekért könyörgött, és arra kérte Istent, hogy tartsa meg az igaz úton, Bölcs Frigyes szász választófejedelem éjfél után álmat látott. Többször felébredt közben, ám az álom háromszor is visszatért, egyre erőteljesebb formában.

A fejedelem másnap reggel feljegyezte, mit látott, és kancellárjának jelenlétében elmesélte öccsének, János hercegnek is. Mindez a Wittenbergtől húsz mérföldre keletre fekvő schweinitzi kastélyban történt az 1517. október 31-re virradó éjjel.

BÖLCS FRIGYES ÁLMA

Az álomban Isten egy szerzetest küldött Frigyeshez: Szent Pál apostol igaz fiát, akit elkísértek minden kedves szentek, hogy bizonyosságot tegyenek róla a választófejedelem előtt. Megkérték Frigyeset, hadd írjon fel valamit a küldött wittenbergi vártemplom kapujára. A fejedelem – megértve az isteni útmutatást – kancellárján keresztül engedélyt adott neki. Ekkor írni kezdett a szerzetes olyan hatalmas betűkkel, hogy a herceg Schweinitzből is jól ki tudta venni őket. Ráadásul akkora tollal írt, hogy annak szára egészen Rómáig elért, és egy ott heverésző oroszlán fülét átszúrta, s azon túl a pápa fején levő koronát is úgy meglökte, hogy az majdnem leesett őszentsége fejről. Ahogy a fejedelem kinyújtotta a karját, hogy segítsen a helyén tartani a tiarát, felébredt – dühösen a szerzetesre, hogy miért nem tudta szerényebben forgatni a tollát.

Az álom még kétszer megisméltődött, minden alkalommal harsányabb részletekkel. Másodsorra a toll már olyan hangos üvöltésre készítette az oroszlánt, hogy egész Róma, sőt a császárság minden népe összeszaladt, hogy megnézzék, mi történik. A pápa kérte a rendeket – különösen is Frigyeset magát –, hogy állítsák meg a szerzetest. Másodszer is felébredvén a fejedelem el is mondott egy *Miatyánkot*, és kérte Istent, hogy óvja meg a pápát minden gonosztól. Majd ismét elaludt.

A harmadik álomban megpróbálták elvenni a tollat a szerzetestől, de minél jobban igyekeztek kicsavarni a kezéből, annál keményebb lett a toll, és annál jobban sercegett írás közben, hogy már a fülük is belesajdult azoknak, akik csak hallották. Végül annyira elfáradtak, hogy békén hagyták a szerzetest. A fejedelem pedig – aki álomban könnyedén ingázott az Alpokon át Róma és Wittenberg között – megkérdezte tőle, honnan van ez a csodálatos írószerszáma. Azt a választ kapta, hogy egy százéves cseh lúd tolla, amelyet egy öreg iskolamester bízott rá, de maga faragta, és csodálkozott is, hogy ilyen erős lett, ami azért lehet, mert a lelkét-velejét – más tollaktól eltérően – nem tudták elvenni. Erre újabb hatalmas hang hallatszott, és a szerzetes tollából Wittenbergben számtalan másik sarjadt. És azok is akkorára nőttek, mint a szerzetesé, tudós emberek használatba is vették őket. Ekkor harmadszor is felébredt a fejedelem. Megvirradt.

KÉZENFEKVŐ MAGYARÁZAT

Az álom jelentése – metaforikus rétege – a kora újkori olvasó számára éppolyan nyilvánvaló volt, mint számunkra. A szerzetes Luther, akit Isten küldött, és aki írásaival megrengette a pápaság hatalmát. Pál apostol gyermeke, hiszen a híres „reformatori áttörés”, az evangélium újrafelfedezése a *Római levél* elmélyült tanulmányozásához kötődik. Az álomból nem derül ki, mit írt Luther a wittenbergi vártemplom kapujára, így az írás nyilvánvalóan túlmutat önmagán és a 95 tételre – amit természetesen félreérthetetlenül felidéz –, és magára az Írásra, a reformáció által fókuszba állított Bibliára is utal.

Ezzel összekapcsolódó szimbólum a toll, amely tehát nemcsak az írás, hanem az Írás eszköze, vagyis az ígéhirdetés. A reformáció önértelmezésében ez rengette meg a pápai hatalmat, ahogy az álomban a toll ér el Wittenbergből Rómáig. Az ereje pedig éppen a benne lakó Lélekből fakad. A szerzetes tollából sarjadó és tanult kezekben gazdára találó

újabb tollak a reformáció Luther nyomán robbanásszerűen felívelő ígéhirdetés- és publikációs áradatának, illetve a wittenbergi egyetemről Európa szinte minden tájára kirajzó és az új tanokat hirdető reformátoroknak a képi megjelenítése.

A Rómában heverésző, majd a fájdalomtól üvöltő oroszlán (latinul *leo*) azonosítása szintén nem igényel erőfeszítést, hiszen a Luther fellépése idején uralkodó és őt átokbullával sújtó pápa, Giovanni di Lorenzo de' Medici X. Leó néven lépett trónra. Magyarázatot legfeljebb Leó megkettőzése – mint heverő oroszlán és mint tiarás pápa – igényelhet, ez azonban jól értelmezhető a személy és az intézmény kettősségével. A személy, X. Leó az átokbullával együtt (bősz üvöltés) is lényegében tehetetlen volt Lutherral szemben. Nem sokkal a wormszi birodalmi gyűlés után halt meg, ahonnan a reformátor sértetlenül távozhatott, hogy a következő évben Wartburg várában lefordítsa az *Újszövetséget*. A pápaság intézménye azonban nem omlott össze a reformáció hatására, a tiara – milyen pontos az álombeli prófécia! – csak megbillent, de végül is nem zuhant le a földre.

Nem kevésbé egyértelmű a százéves cseh lúd jelképe sem. A konstanzi zsinaton 1415-ben máglyahalála ítélt prágai reformerről, Jan Husról van szó, akinek a neve csehül ludat jelent. Egy régi, magánál Luthernél is megtalálható hagyomány szerint Hus azt profétálta a börtönből, hogy „[m]ost majd megsütnek egy ludat [...]”; de száz év múlva meghallják egy hattyú énekét, s azt kénytelenek lesznek elviselni”. Ezt már Luther is magára vonatkoztatta.

APOKRIF PRÓFÉCIA

A profetikus álom tehát – éppen a sorsdöntőnek ítélt epizód előestéjén – széles történelmi perspektívába ágyazva jeleníti meg a küszöbönálló reformációt mint nagyívű sikertörténetet. Nemcsak Luther fellépését, hanem annak előzményét és hatásait, illetve a reformatori üzenet feltartóztathatatlan elterjedését is megjósolja. A jelenést – és így az egész történetet, vagyis magát a reformációt – pedig isteni eredetűnek mutatja, ezzel pedig nemcsak világtör-

ténelmi, hanem mintegy üdvtörténeti perspektívába is állítja. Nem véletlen, hogy a történet a következő évszázadokban hatalmas pályát futott be.

Az álom a reformáció kezdetének első centenáriuma (1617) vált széles körben ismertté, amikor Conrad Grale nagy sikerű illusztrációt készített hozzá (képünkön). A kutatók ezt tartják a híres „tételkiszögezés” első képi ábrázolásának. A rézmetszet (és másolatai) a szöveg versbe szedett, illetve prózai változatával olcsó nyomtatásban Németország-szerte rövid időn belül elterjedtek.

Nyomatásban a szöveg csak a 17. század elején jelent meg, és a legkorábbi írásos adatunk sem sokkal korábbi, 1591-ből származik. Egy feljegyzés szerint egy magát csak D. K. monogrammal azonosító szerző akkor másolta le az álom szövegét Joachimsthalban, ahol menekültként élt. Az eredeti kézirat a helyi lelkész, Bartholomäus Schönbach tulajdonában volt, és a feljegyzés szerint Antonius Musától származott, aki Georg Spalatinról, Bölcs Frigyes titkárától hallotta a történetet. A szereplők mind hi-

teles történelmi alakok, és ma már azt is tudjuk, hogy a másoló monogramja mögött David Krautvogel freiberger szuperintendens rejtőzik.

Ez az imponáló eredettörténet azonban csalóka. Az összefüggőnek tűnő láncban a Musa és Schönbach közti lépés rendkívül gyenge szem, a köztük levő kapcsolat nem több pusztán feltételezésnél. Ehhez hozzátehetjük, hogy a történet egyetlen korai reformátor vagy bármilyen más 1590 előtti forrás sem említi. Sem Luther, sem Melanchthon (akinek a tételkiszögezés hagyományát köszönhetjük), sem maga Spalatin – aki egyébként írt történeti művet a reformáció kezdetéről – nem tud róla. Mai tudásunk szerint az elbeszélés a 16. század dereka után keletkezhetett, talán az 1570–1580-as években.

A kettős legitimitáció – a prófécia ereje és a saját maga köré szőtt eredetmitosz – azonban rendkívüli pályafutást biztosított számára. Bár kételyek merültek fel vele kapcsolatban, ezeket a tudomány évszázadokon keresztül elhessegette, és csak 1970 körül fogadta el a késői datálást igazoló érveket. Addig általában a

reformáció isteni eredetének igazolását látták az epizódban. Még a 21. század elején is sokan ápolják a mítoszt, és legalább a hitelesség lehetőségét komolyan megengedik. Ha ezt el is kell vetnünk – és így szegényebbek leszünk egy profetikus álommal –, megmarad a reformáció emlékezetörzésének egy színes, fordultatos történetet kínáló fejezete, amely meghálálja az alapos vizsgálódást, és nem kevésbé izgalmas tanulságokkal szolgálhat, mint egy apokrif jóslat túlságosan is átlátszóan kódolt üzenete.

■ ITTÉZS GÁBOR

A szerző egyetemi docens, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kölcsey Ferenc Tanítóképzési Intézetének intézetvezetője

Az írás rövidített, szerkesztett változata a szerző „Megálmodott reformáció” – Egy apokrif prófécia évszázadai címmel Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban január 28–30. között megrendezett Luther-konferencián elhangzott előadásának.

VIDÁM PERCEKET SZEREZ AZ EGYHÁZI ANEKDOTAGYŰJTEMÉNY

Humor nélkül lehet élni,
de nem érdeemes

Az Adj, Uram, humorérzéket! című egyházi anekdotagyűjtemény hiánypótló – olvasható a kötet hátoldalán, és valóban nem mondhatunk mást mi sem, mert az elmúlt két évben a hit, a szeretet és az egymáshoz fordulás mellett a humor volt, ami a legtöbbszörben tartotta az erőt. Boda Zsuzsát, az anekdotagyűjtemény szerkesztőjét egyházi humorról, az egyedülálló kötetről és annak összeállításáról is kérdeztük.

FOTÓ: SZABÓ DAVID KÁROLY

egyházi anekdoták gyűjteménye, legtöbbször valós alappal.

– Milyen forrásokból állt össze a gyűjtemény?

– A legtöbb történetet aktív vagy már nyugalmazott lelkészek személyesen mesélték, vagy e-mailben küldték el nekem, de igazi „kincsebányának” számítottak a régi Evangélikus Élet-számok, illetve korábban megjelent anekdotagyűjtemények is. Szerkesztőként nagyon élveztem, amikor azt tapasztaltam: az elmúlt évtizedek mókás történeteit mennyire jól kiegészítik a korábbi évszázadokban élt evangélikus lelképásztorok és iskolatanítók vidám adomái.

– Miért volt fontos, hogy elkészüljön egy ilyen kötet?

– Az az érzésem, hogy néha az egyházban – is – túl komolyan vesszük magunkat, pedig jókedvvel, vidám hozzáállással a feszültebb helyzeteket is jóval könnyebb lenne megoldani. Lelkészeinkkel beszélgetve az évek során nagyon sok mókás történetet hallottam. Olyankor mindig arra gondoltam, milyen jó lenne ezeket leírni és összegyűjteni. Koczor Tamás lelkész úr karikatúraszerrajzaiért egyenesen rajongok, így lelki szemem előtt párhuzamosan már az ő illusztrációi is megjelentek. Nagyon örülök, hogy elvállalta a felkérést, mert a kötet értékéhez rengeteget hozzátesznek a vicces rajzai.

– Az anekdoták tizennygy fejezetben olvashatók. Mi adta az elrendezés alapját?

– A tematika volt meghatározó. Ahogy elkezdtek gyűlni a történetek, egyre jobban körvonalazódtak a téma-

csoportok. Beszédesekek már a fejezetcímek is: *Esküvő; Keresztelő; Temetés; Innen-onnan; A templom háza táján; A szószék vonzásában; Identitástudat; Luther-kabát; Mózes-tábla és egyéb kellékek; Gyerekszaj; Rendszerváltás előtt; Az ökumené jegyében; Eleink életéből; Nyelvzavarok; Határon túl.* Azt gondolom, jól tükrözik, hogy egyházi életünk minden területén jelen lehet a humor.

– Még a temetéseken is?

– Még ott is. A lelkeszi szolgálat legnehezebb része a temetés, azonban időnként még ott is előfordulnak mulatságos helyzetek. Ezek közül egy csokorra való bekerült a könyvbe is. Arra nagyon figyeltünk, hogy egyik se legyen bántó.

– Lesz a kötetnek folytatása?

– Nagyon remélem! Én már elkezdtem gyűjteni a hozzávalókat...

■ KÉZDI BEÁTA

Adj, Uram, humorérzéket! Egyházi anekdotagyűjtemény. Szerkesztette: Boda Zsuzsa. Grafikus: Koczor Tamás. Luther Kiadó, Budapest, 2022. A kiadó könyvesboltjában és webáruházában (Lutherkiado.hu) kedvezményes nyel, áprilisban 2640 forintért vásárolható meg

„Istennek emelt szent épület”

A veszprémi evangélikus gyülekezet temploma

Az evangélikus közösségek templomainak múltja, építéstörténete sok hasonló vonást hordoz, mégis minden egyes épület történetének megismerésével közelebb jutunk nemcsak az azt fenntartó gyülekezet múltjának feltáráshoz, de egy-egy templomtörténet – párhuzamaival és különbségeivel – hozzátesz egyházunk, evangélikus gyülekezeteink történetének megismeréséhez is.

Veszprémben és környékén mindjárt a reformáció hajnalán feltűntek a lutheri tanok képviselői; Dévai Bíró Mátyás a Veszprémhez közeli Kádártán is hirdette az evangéliumot, s a város evangélikus családjairól a 18. század elejétől maradtak fenn források. A Veszprém Megyei Levéltárban őrzött iratok között például fennmaradt a veszprémi evangélikusok és reformátusok ellen lefolytatott vizsgálatnak az anyaga 1748-ból. Őket azzal vádolták, hogy Veszprémben és a környező településeken a tiltások ellenére imaházat állítottak, és énekszóval temettek.

ÚT AZ ELSŐ IMAHÁZIG

A veszprémi lutheránusok első imaháza a vár alatti Buhim-völgyben állt, amelyet Fejér Ferenc ajánlott fel 1785-ben a gyülekezetnek. A pajta formájú fészert nem jelentett tartós megoldást. A helybeli mesteremberekből (mészárosok, molnárok, csapók, gombosok, takácsok, csizmadiák, faragók, fazekasok) és kereskedőkből álló közösség építkezésben gondolkodott. 1797-ben telket és két házat vásároltak a város szélén, az akkori vásártérre vezető úton (a mai Kossuth utcában). Ezen a területen vert gyökeret egymás mellett az evangélikus és a zsidó közösség a 18. század végén.

Az akkor száznegyvenhét fős evangélikus gyülekezet a megvásárolt házakban a paplakot és az iskolát helyezte el, és hamarosan gyűjtést kezdett templomának megépítésére. Saját tagjaik és a környező (nagyvászonyi és várpalotai) gyülekezetek adakoztak a célra, kölcsönt vettek fel, hogy elkezdhessék a munkálatokat.

1798. május 8-án tették le ünnepélyesen az alapkövet, és három hónap alatt, augusztus 15-re elkészült a templom, amely kőből épült, faszindelyes, bolthajtásos épület volt, akkor még torony nélkül. Az utca felőli homlokfalán latin felirat hirdette Isten dicsőségét: „STAT SACRAEDES RELIGIONI EXSTRVCTA DEOQVE HEIC RELIGIO HVC CIVES, VOTA LITARE VOCAT.” „Itt áll ez a vallásnak és Istennek emelt szent épület. A vallás ide hívja a polgárokat imádkozni.” A felirat félkövér betűinek (*kronosztikon*) számértéke 1798. (A *kronosztikon* többnyire latin nyelvű szöveg, amelynek egyes, római számként azo-

nosítható betűi összeadva egy – a szöveg tartalmával összefüggésben lévő – évszámot adnak ki.)

Az épület berendezéséből a lelkész pad, a karzat és a szószék készült el a felszentelésre, a templomtér padjait a gyülekezethez tartozó családok lehetőségük szerint később készítették el.

ÁTALAKULÓ VÁROS

Jelentősen megváltozott az evangélikus épületegyüttes (templom, paplak, iskola) környezete a 19. század első felében. Megélnékvült a város forgalma, a piaci árusok egyre nagyobb helyet igényelve felhúzódtak a piacról (a mai Óváros térről) a Vásárállás felé a Palotai útra. Veszprém város tanácsa 1825. június 25-én úgy rendelkezett, hogy „a német-vargák, kapcások, fejkötő varrók, posztócipellőket árulók a lutheránus templom előtti térségen árulhatnak”. ▶

A veszprémi evangélikusok 1798-ban felszentelt temploma torony nélküli, kőből épült, faszindelyes, bolthajtásos épület volt

Lelkészgyűlés Veszprémben. A fotó a templom előtti bástyán készült, a meghívott lelkészek ülő sora mögött a veszprémi evangélikus gyülekezet meghatározó személyiségei néznek a fényképész kamerájába

A veszprémi templomba a lelkész az oltár háta mögötti bejáraton keresztül ment be Luther-kabátba öltözve. A képen Horváth Dezső lelképásztor lép be a templomba, hogy megtartsa a vasárnapi istentiszteletet

A sziklás talaj egyenetlen állapota viszont sok bosszúságot okozott árusnak, egyháztagnak egyaránt. Ezért az evangélikus közösség segítséget kért a várostól, hogy a templom és a paplak előtti meredek feljárást faragott kőlépcsővel és rakott kőfallal hosszú távra megoldhassa. 1865-re sikerült adakozásból, városi támogatásból megépíteni Veszprém egyik különlegességét, az emeletes utcát, amely az evangélikus ingatlanok magasságában párhuzamosan haladt a Palota (ma Kosuth) utca vonalával.

TÖRTÉNELMI VIHAROK KÖZT

Számban gyarapodott, és társadalmi összetételében is színesedett a veszprémi evangélikusok közössége. Az 1890-es években a város tizenháromezer-ötszáz fős lakosságából kétszázharmincnégy volt evangélikus, és a veszprémi gyülekezethez még huszonnégy leányegyház tartozott (Szentgáltól Balatonfüredig), így a gyülekezet összlétszáma négyszáztizenegy fő volt. Tagjaik között volt minden társadalmi rétegből: közbirtokos, ügyvéd, kereskedő, iparos, vasutas és napszámos. Olyan személyiségek „szolgálták becsületből” munkájukkal és kapcsolataikkal az egyházat, mint dr. Purgly Sándor, dr. Barcza Kálmán ügyész, Scholcz Antal és Komjáthy Lajos, az evangélikus polgármester.

A templom első nagyobb tatarozása 1886-ban történt meg Horváth Dezső lelkész szolgálata (1883–1914) idején. Az épület padlóját nagy, lapos kövek fedték, amelyek két helyen is kikoptak. A padok

javítása is nagyon esedékes volt már ekkor; ezt Kamarell József veszprémi asztalosmester végezte el. Az orgonát Roland Ferenc helybeli orgonaépítő újította fel száznegyvenöt síp és új billentyűzet beépítésével. 1892-ben kicserélték a régi oltárképet Hauser Károly soproni reáliskolai rajztanár olajképére, amely a soproni evangélikus templom oltárának mintájára készült. Ma is ez az oltárkép látható a templomban.

Alig hét évvel a nagy tatarozás után, 1893-ban a hatalmas cserhádi tűzvész elérte a templomot s az evangélikus egyház épületeit. A templom, iskola, a paplak és a bérházak tetőzete leégett, 1893. április 14-én délután a templom magas ormfala is beomlott. A gyülekezetnek tízezer forintot meghaladó kára keletkezett. A károk helyreállítása hamarosan megtörtént, de a költségek fedezésére nyolcezer forint takarékpénztári kölcsönt vett fel az egyház harmincnegyzár és fél évi törlesztésre, ami megterhelte a gyülekezeti tagokat.

Alapvetően megváltoztatta a templom arculatát a torony megépítése. A munkával Csomay Kálmán építész bízta meg, aki egy vasbeton szerkezetű, nyolcszögletű tornyot tervezett az egyhajós templom elé. Az átépítés következtében a klasszicista és copf jellegzetességek eltűntek, modern külsőt kölcsönözve az épületnek. A toronyba három harang

FOTÓK: VESZPRÉMI EVANGÉLIKUS GYÜLEKEZETI LEVÉLTÁR

A templom régi karzata, amelyet 1928-ban bontottak le. Faanyagából a padokat javították meg. A régi orgonát az enyingi missziói egyháznak adták el jelképes áron

került: a négyszázötven kilogrammos Haubner Máté-émlékharang, a kétszázötven kilogrammos Poszvek Sándor-émlékharang és a százötven kilogrammos Rupprecht Lajos-émlékharang. A torony és a harangok ünnepélyes felavatására 1910. november 13-án került sor.

Két emberöltő múltán a templomot ismét komoly veszély fenyegette. Az 1960-as évek városfejlesztő koncepciójába nehezen fért bele a kis templom jelenléte. Amikor megfogalmazták, hogy a

város szocialista központját a Cserháton és a régi Vásárállás területén alakítják ki, az is a tervek között szerepelt, hogy az evangélikus egyház templomostul kerüljön ki erről a területről. A templom a lakosság tiltakozásának köszönhetően megmaradt, de az egyház többi épületét lebontották. A lelkészlakást és a hivatalt időlegesen az Újtelepen, az Arany János utca 20. szám alatt helyezték el, és csak a rendszerváltás után sikerült megvalósítani az egyházközség azon törekvését, hogy az épületei ismét a templomának közelében legyenek.

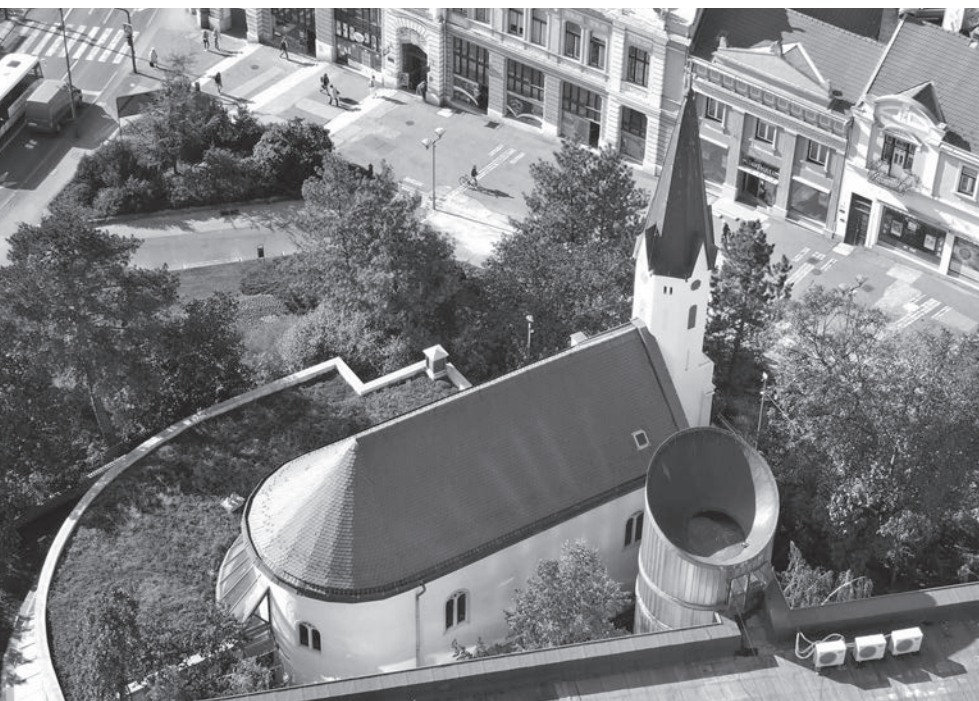
2021 őszére megújult a templom belső tere. A gyülekezet tagjainak és az országos egyházi támogatásnak köszönhetően kicserélték a padokat, megújult a szószék, a mellvéd az oltártérben, a falburkolat, a templom padozata és világítása, méltó teret és jó akusztikát biztosítva az istentiszteleteknek.

(A témához kapcsolódó irodalom: Vető Béla: *A Veszprémi Evangélikus Gyülekezet és 200 éves templomának története*. Veszprém, 1998; Márkusné Vörös Hajnalka: *Veszprémi Kaleidoszkóp II. Vásárállás*. Veszprém, 2015; Szalontai Árpád: *Száraz csontokba élő lelket... Horváth Dezső veszprémi evangélikus lelkész naplója 1883-1913*. Veszprém, 2014)

■ MÁRKUSNÉ VÖRÖS HAJNALKA

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltárának főlevéltárosa, a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület elnöke

FOTÓ SZAMOSI ATTILA FOTÓALBUMÁBÓL

Az 1999-ben épült új épületszárnyban kapott helyet a lelkészi hivatal, a lelkészlakás és a levéltár, és tágas terük nyílik itt a közösségi programoknak, a hittanoktatásnak és a gyerekfoglalkozásoknak

ZENE, IGEI ÜZENETEK, TANÚSÁGTÉTELEK
A PUSKÁS ARÉNÁBAN

Közös dicsőítésre hív az Ez az a nap!

Július 23-án rendezik meg az eredetileg 2020-ra tervezett nagyszabású felekezeti zenei eseményt a budapesti Puskás Arénában. A különleges alkalomra a több mint húszéves dicsőítő rendezvénysorozat szervezői ötvenezer résztvevőt várnak szerte a Kárpát-medencéből és egész Európából.

Az ünnepi alkalmon jelen lesz a **Bethel Music** és **Michael W. Smith** az Egyesült Államokból, akiknek régi és új énekeit világszerte ismerik és szeretik. Ausztráliából érkezik a **Planetshakers**, amelynek vidám, energikus dalait már többször hallhattuk az *Ez az a nap!* korábbi rendezvényein. Nem hiányozhat a színpadról **Martin Smith**, az egykori Delirious? zenekar frontembere sem, aki mellett szintén az Egyesült Királyságból jön **Tim Hughes** és a **Gas Street Music**, **Graham Kendrick**, **Noel Richards**, valamint a modern gospel képviselőiben a **London Community Gospel Choir** és **Noel Robinson**. Moldovából érkezik hozzánk a **Not An Idol**.

A külföldi előadók mellett a hazai keresztény könnyűzene színe-java is tiszteletet teszi a stadionban. Együtt énekelhetünk majd olyan ismert dicsőítőkkal, akik végigkísérték az *Ez az a nap!* elmúlt két évtizedét, így ott lesz **Pintér Béla**, **Csiszér László** és **Prazsák László** is. Közös fogja

Istent magasztalni **Mező Misi Gábel** **Andrással** és **Gellértsel**, és nem hiányozhat majd a **Dics-Suli Band**, a **PZM (Pünkösdi Zenei Misszió)**, a **Keresztkérdés**, **Hanna** és a **Golgota Dicsőítés** **Hellinger** **Andrással** és **Helénával**. Tiszteletet teszi a népi hangzást modern hangszereléssel vegyítő **Új Forrás** és a szimfonikus nagyzenekari elemeket és a visszafogott elektronikát ötvöző **Hidden Kingdom**. A határon túli magyarság képviselőiben érkeznek a felvidéki **Crux** és a kárpátaljai **Amaro Del**, valamint **Dobner Illés** az Egyesült Királyságból. Hallhatjuk majd a hitét egyre többször megvalló népszerű énekest, **Caramelt** is, és különös színfoltja lesz a napnak a **Hermóns**, az első magyar keresztény együttes. A hazai fellépőkön kívül a környező országok nemzetét is képviselni fogja egy-egy előadó.

Napjainkban mindennél jobban szükségünk van a békéért való könyörgésre, az egységre, az egymással való közösségre és a szeretetre ebben a zűrzavaros vi-

lágban. A nemzet stadionjában megvalósuló ima- és dicsőítő napnak ezért fontos része lesz a közös imádság, az igei üzenetek átadása, valamint az evangélium hirdetése és megtérésre való buzdítás, amelyet **Mike Sámuel** fog tolmácsolni. A rendezvény végén minden résztvevő egy különleges, díszkötetes teljes Szentírást, úgynevezett Jézus-Bibliát fog ajándékba kapni, amelyben Jézus szavai pírrossal vannak kiemelve.

„Várunk minden hívőt és Istent keresőt minden felekezetből és korosztályból, hogy együtt ünnepeljük mindenható Atyánkat. Csatlakozz hozzánk ezen a napon te is, hogy közösen megtapasztalhassuk Isten szeretetét, és közelebb léphessünk öhozá a dicsőítés és az imádság által. Bátorítunk, hogy ne egyedül érkezz, hanem hívd el barátaidat és ismerőseidet, mert hisszük, hogy Isten megszólítja őket is ezen a napon!” – buzdítanak a szervezők.

A július 23-i rendezvényre – amelyre ingyenes buszok és különvonatok indulnak az egész Kárpát-medencéből – minden korábban megvásárolt jegy ugyanazokkal a feltételekkel érvényes idén is. További információ és jegyvásárlás a www.ezazanap.hu honlapon. (X)

Meghívó a Protestáns Újságírók Szövetségének nyilvános konferenciájára – Nagyenyed, 2022. május 13–15.

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem négyszáz éve, 1622. május 23-án alapította meg a gyulafehérvári Academicum Collegiumot, a mai nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium jogelődjét. A református alma matert, az erdélyi magyar oktatás zászlóshajóját okkal tekinthetjük patinás „médiaműhelynek” is, hiszen falai között – mások mellett – olyan kiválóságok tanítottak és/vagy tanultak, mint Apáczai Csere János, Pápai Páriz Ferenc, Bolyai Farkas, Kőrösi Csoma Sándor, Kemény Zsigmond, Áprily Lajos, Jékely Zoltán, Sütő András...

A Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) május 13–15-én a jubiláló intézményben, a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban tervezi megtartani tavaszi konferenciáját, avatott előadók – történészek, irodalmárok, egyetemi oktatók – közreműködésével.

A péntek délutáni megnyitó után Szócs Ildikó igazgató mutatja be a mai kollégiumot, magára a konferenciára szombaton 9–18 óra között kerül sor. A hivatalos program a vasárnap délelőtti istentiszteleten való részvétellel ér véget Gyulafehérváron, az éjszakai szállásokat biztosító Cetate Hoteltől mintegy húszperces sétára lévő református templomban. A részletes program a szövetség honlapján (Prusz.hu) található.

A huszonöt ezer (Prúsz-tagoknak húsz ezer) forintos részvételi díj magában foglalja a két gyulafehérvári éjszaka szállásköltségét (reggelivel), pénteken a vacsorát, szombaton az ebédet és a vacsorát, illetőleg – a Prúsz különautóbuszával történő utazásra jelentkezők számára – az útiköltséget is!

Jelentkezni április 30-ig lehet a prusz@lutheran.hu e-mail-címen vagy – munkaidőben – a (+36) 20/824-9657-es telefonszámon.

Harang eladó!

Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

A szálak összekötése

Piliscsabai eszmecsere a misszióról

Missziói konzultációt tartottak március 23-án egyházunk missziós munkai vezetőinek, az egyházmegyei felelősöknek, valamint az evangelizációs és missziói bizottság tagjainak a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban.

Kezdőhátatában Gáncs Péter püspök, a bizottság elnöke érintette a világban lévő kríziseket, mint a háború, a gazdasági válság, a járványok, a keresztyénüldözés és a földrendések. Idézte a *Jelenések könyvének* hatodik fejezetét is.

Előadást tartott Győri János Sámuel, aki nyugdíjas lelkesként – a tőle megszokott kreativitással és lendülettel – a szentendre gyülekezetben és a hozzá tartozó szörványokban szolgál Horváth-Hegyi Olivér lelkeszel együtt. Ebben és a többi beszámolóban is előkerült az elmúlt két pandémiás év jó és rossz tapasztalata. Előadása *Formatált plántálás* címmel olvasható lesz a júniusban megjelenő *Híd* magazinban.

A női, férfi-, cigány-, alkoholbetegmentő, zsidó-, repülőtéri, média-, vak- és felvidéki misszió felelősei is elmond-

ták jelentéseiket. Állandó résztvevője a találkozóknak a börtönlelkészek kis csapata, az Evangélikus Külmisziói Egyesület és a Magyar Testvéri Börtöntársaság is. A munkaági beszámolók elolvashatók az Evangélikus Missziói Központ honlapján.

A beszélgetésekben hangsúly került a szálak összekötésére, az együttműködésre a gyülekezetek és a munkaágak között. Szó esett az előttünk álló nagyobb rendezvényekről is, mint a Szélrözsza evangélikus ifjúsági találkozó és az evangélikus presbiterek országos találkozója (EPOT). A jelenlévők örömmel nézték meg a várhatóan nyárra elkészülő új piliscsabai templomot.

A tartalmas, jó atmoszférájú találkozót Szemerei János püspök áhítata zárta.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Kisorsoltuk a nyereményt. Az *Evangélikus Élet* ez év március 27. – április 3-i számában megjelent bibliai totót helyesen megfejtő olvasóink között kisorsoltuk a nyereményt, az *Imádkozz velünk! – Másdolgok, történetek* című könyvet. A szerencse Dávid Ilona olvasónknak kedvezett.

A totó helyes megoldása: I. – X, II. – 2, III. – 1, IV. – X, V. – 2, VI. – 2, VII. – 1, VIII. – 2, IX. – X, X. – 2, XI. – X, XII. – 2, XIII. – X, XIV. – 1, XV. – 2, XVI. – X, XVII. – X, XVIII. – 2, XIX. – 1, XX. – 2.

Számok és az igazság

Hiteles egyházképet mutatnak-e a statisztikai adatok?

Nemrégiben két statisztikai vonatkozású téma bukkant fel a(z egyházi) közbeszédben. Egyfelől a Németországi Protestáns Egyház taglétszámának változása, másrészt egy internetes magazinnak az állam és az egyházak kapcsolatáról indított országos felmérési eredménye került a figyelem fókuszába. De vajon jól értelmezzük-e a számok üzenetét? Dr. Fábri György egyetemi docensnek, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelőjének írása.

A big data [a digitalizáció révén világszerte és napi szinten előállított óriási adatmennyiség – a szerk.] világában egyházi ügyekről is egyre inkább gyakorlattá válik a számok segítségével szólni. Ez megnyugtató fejlemény, hiszen amikor egy évtizede kvantitatív, azaz mennyiségekkel dolgozó kutatások és statisztikai elemzések eredményeit mutattam be egyházi közösségekben, még meglehetősen elutasítás fogadta. („A Szentlélek üzenete nem fordítható le számokra” – volt az egyik szlogen.)

A numerikus bűvölet társadalmismeretfilozófiai-kommunikációelméleti háttere önmagában is izgalmas, teológiai s egyben ekkleziológiai vonatkozásokkal bíró téma, segítségével például a laikus világ nyelvére is lefordíthatóknak egyházi folyamatok és következményeik. Azonban a „félrehasználat” (misusing) veszélye itt ugyanúgy megvan, különösen, ha nem kellően szakszerű és/vagy ideológiai beállítódások által befolyásolt a számok használata.

HOL LÉPNEK KI TÖBBEN?

Két ilyen esettel is találkozhatott az egyházi ügyek iránt érdeklődő közönség szűkebb és szélesebb körben. Evangélikus lelkeszi levelezőlistákon terjed annak az egyházstatisztikai adatnak az értelmezése, amely a Németországi Protestáns Egyház taglétszámában zajló folyamatos csökkenést mutatja.

Eszerint német testvéregházunk létszáma tavaly húszmillió alá csökkent, évente mintegy negyed-fél milliós veszteséggel. A körözüvény kapcsán vannak, akik ezt a német egyházra jellemző genderügyi nyitottságnak, a menekültek aktív segítségének és az ökoérzékenységnek, összességében pedig a Krisztus-hit gyengülésének tudják be.

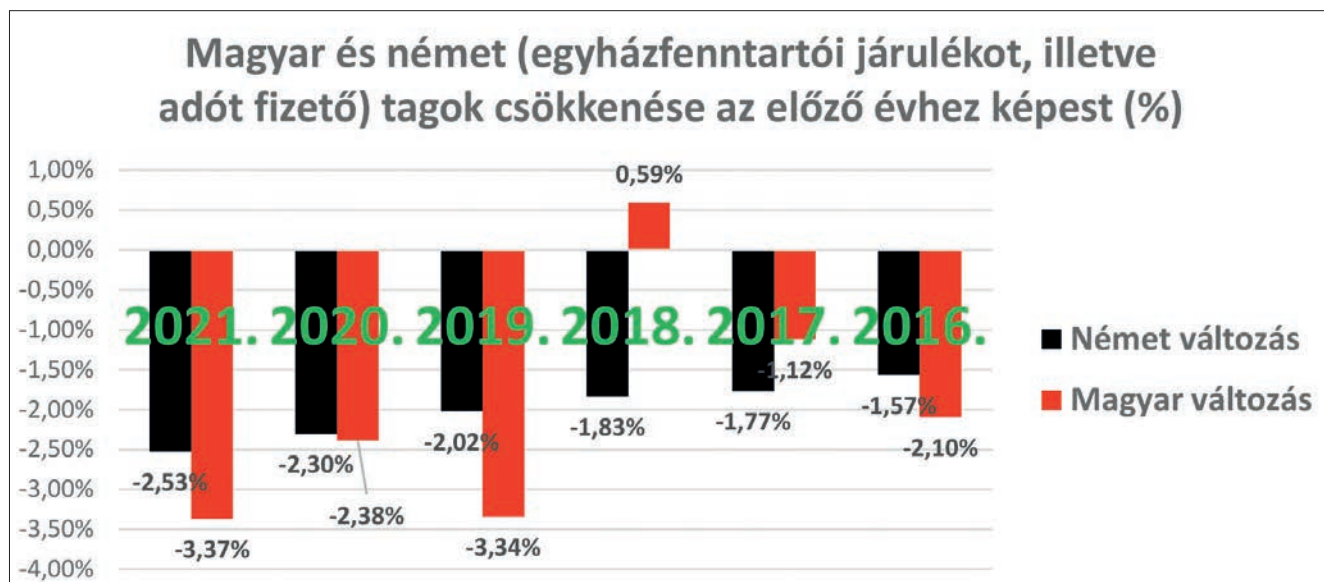
Természetesen a német evangélikusok felelős aggodalommal és önvizsgálattal foglalkoznak ezekkel a folyamatokkal – például komoly kutatásokat végeznek az egyházakat elhagyók motivációiról. (A katolikusoknál is csaknem hasonló

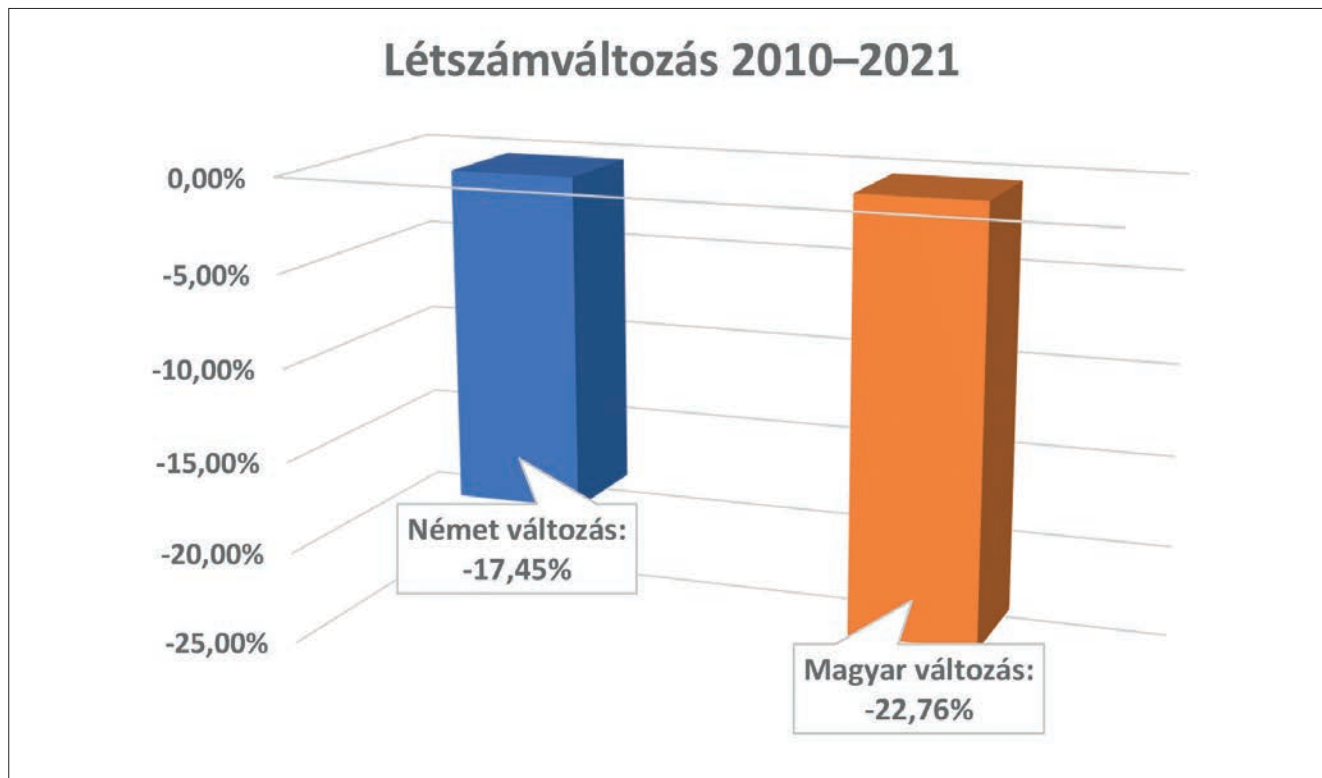
mértékű a csökkenés.) Ebből kiderül, hogy a legfőbb okok között – különösen a katolikusoknál – első helyen a gyerekekkel szemben elkövetett abúzusok ügyét, utána a pénzügyi visszaéléseket, majd a nem tetsző egyházi állásfoglalásokat említik a kilépők. Emellett a katolikus egyház esetében kiugróan magas arányban szerepel a melegek elutasítása az egyház elhagyásának motivációjaként.

Tovább árnyalja a képet, ha mindezt a magyar evangélikusok adataival vetjük össze. Egyházunkat nem lehet azzal vádolni vagy dicsérni (kinek-kinek ízlése szerint), hogy gyors léptekben követné a nyugati trendeket, óvják is ettől sokan. A népmozgalmi hatás a német adatokkal összevetve látszik, évtizedes távlatban is (lásd az ábrákat).

Vagyis a magyar evangélikusok létszámának csökkenése a némelyek szerint egyházi aranykornak számító elmúlt évtizedben gyorsabb és nagyobb arányú volt, mint német testvéreinké – ráadásul a legnagyobb létszámú gyülekezeteink egyikénél-másikánál a veszteség aránya eléri az egyharmadot is.

Sok és mély önvizsgálat, elsősorban a hitmegélésünk, Krisztus-követésünk teológiai tisztaságának, jól értésének és hitelességének terén tartott bűnvallás kell a folyamatok értelmezéséhez. Ezt

szükségképpen kiegészíti a társadalmi folyamatok, egyházszerkezeti és működési nyomorúságaink számbavétele. Az viszont bizonyos, hogy a számok egyoldalú, meglévő koncepciókat illusztráló használata elfedi az igazságot, ahelyett hogy felrészna, és a megtérés evangéliumi, tehát nem politikai-ideológiai felhangú szavát hirdetné.

MEGSZÚRT VÉLEMÉNYEK

Ugyancsak ez az ideologikus lólab kandikál ki egy minap nyilvánosságra került „felmérés” bemutatójából is. A sokszínű, egyházi tematikájú internetes jelenlét egyike, a *Szemlélek.net* elnevezésű internetes oldal a népszerű magazinok kedvelt kattintásgyűjtő módszerét alkalmazva kérdőíves közvélemény-kutatást indított az egyház és az állam kapcsolatáról. Az *Átláthatatlan, álszent, átpolitizált – Országos felmérés a magyar állam és az egyházak kapcsolatáról* címmel közzétett eredményeket azóta az oldal (ismerten irányzatos) partnerei is hivatkozták, magától értetődőnek tekintve, hogy érvényes adatokkal dolgoznak.

Pedig nem kell hozzá magas szintű survey-statisztikai [közvélemény-kutatói – a szerk.] jártasság, hogy belátható legyen, miért nem használható a jelzett akció arra, hogy érdemi állításokat tegyen bárki is az adott témában létező vélemények százalékos megoszlásáról.

A kérdőívnek az adott oldalon zajló online kitöltése eleve drasztikusan megsűri és nagyban egyneműsíti a véleménymondók körét, ami rendkívül távol áll bármiféle reprezentativitástól, vagyis attól, hogy a magyar társadalom egészét vagy akár csupán az egyházzal foglalkozók körét képviselje. Ráadásul semmiféle súlyozást nem alkalmaztak, tehát nem vetítették rá a válaszadók megoszlását a lakosság különféle szempontú (nem, lakhely, iskolázottság stb.) jellemzőinek arányaira.

Azt persze nem állítja az oldal, hogy a „felmérés” reprezentatív lenne. Egyrészt azonban nem is hívja fel a figyelmet arra, hogy csupán egy viszonylag homogén orientációjú csoport véleménynyilvánítása. Másrészt az egész anyag százalékokat, arányokat mutat be, azt a látszatot keltve, mintha objektív adatszolgáltatásról lenne szó.

A MEGISMERÉS IGÉNYÉVEL ÉS KÉPESSÉGÉVEL

Pedig maga a probléma, a fentebb bemutatott népmozgalmi kérdéshez hasonlóan, mind teológiai, mind egyházszerkezeti szempontból kiemelkedően fontos. Erről bő tíz éve készítettünk evangélikus egyházi körben reprezentatív felmérést, amely teljes megoszlottságról tett tanúbizonyosságot az egyház közéleti szerep-

vállalását illetően. Mostanra vélhetően még élesebben és többrétűbben elválnak egymástól az álláspontok; ezt feltárni csak komoly kutatással lehetne. Ez azért is volna szükséges, mert ez a marketingakció legfeljebb a készítőik ideológiai álláspontjának, az anélkül ismert közhe-lyeknek az ismételtetésére alkalmas.

”

Közösségi hitelességünk azon is múlik, mennyire következetesen és milyen önértékűséggel vagyunk képesek képviselni a prófétai küldetést.

Pedig közösségi hitelességünk azon is múlik, mennyire következetesen és milyen önértékűséggel vagyunk képesek képviselni a prófétai küldetést, a szociális felelősségvállalást, a kordivatokkal szembeni értékörzést állami-nemzeti közösségeinkben, s ennek milyen támogatottsága van egyházon belül és kívül.

Azonban a számokban akkor találjuk meg az igazságot, ha nem a meglévő vélekedéseink, (elő)ítéleteink propagandájára használjuk őket, hanem a megismerés igényével és képességével keressük. ■

Összefügg az infrastruktúra és a szellemi-lelki építmény

Beszélgetés Adorjáni Dezső Zoltánnal, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökével

A budapest-pestszentlőrinci evangélikus gyülekezetben böjt negyedik vasárnapján a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke, Adorjáni Dezső Zoltán szolgált igehirdetéssel. Az egyházvezető Kondor Péternek, a Déli Egyházkerület püspökének és Korányi András püspökhelyettesnek a meghívására érkezett Budapestre Koszta István püspökhelyettes kíséretében. Az istentisztelet után Adorjáni Dezső Zoltán részletesen beszámolt az erdélyi egyház életéről. A vendégek és a vendéglátók meggyeztek arról, hogy testvérkerületi kapcsolatok kiépítését kezdik el, hiszen – ahogy Erdély evangélikus püspöke fogalmazott – „ezer szállal kötődünk egymáshoz”.

Adorjáni Dezső Zoltán püspöktől még január végén kért interjút az Evangélikus Információs Szolgálat. Akkor azt a visszajelzést kapta tőle szerkesztőségünk, hogy előbb a saját, *Evangélikus Harangszó* című lapjuknak szeretne nyilatkozni, mivel az általunk megküldött kérdések részben lefedik azokat a témákat, amelyekről ott szólni akar. Ezzel párhuzamosan az újság szerkesztői felajánlották, hogy a beszélgetés során egyúttal a mi kérdéseinket is érintik majd. A válaszokat így munkatársuk, Ambrus Attila jegyezte le, és ezt az interjút küldték meg számunkra.

– Március közepén népszámlálás kezdődött Romániában. Buzdítják az egyháztagekat, hogy vallják meg nemzetiségüket, vallási hovatartozásukat?

– Igen, van erre vonatkozó kampányunk. A sajtóban és mindenhol, ahol lehetőségünk nyílik erre, biztatjuk híveinket, hogy vallják meg bátran nemzetiségüket, felekezeti hovatartozásukat. Azon vagyunk, hogy minél több emberhez eljusson az üzenetünk, az is, hogy mi az egyházunk pontos megnevezése. A lelkeszi értekezleteken feldolgozzuk a vonatkozó előírásokat, fontos tudnivalókat. Felelős lelkeszeink jelen vannak a Romániai Magyar Demokrata Szövetség [RMDSZ] szakpolitikai előadásain és felkészítőin. Tisztában vagyunk vele: jövőnk attól függően alakul, hányan valljuk magunkat magyarnak, evangélikusnak. Ettől

függ, hogy élhetünk-e majd a jogainkkal akár a nyelvhasználat, akár a képviselet terén.

– Hány tagja van jelenleg a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyháznak? Hol helyezkedik el ezzel a lélekszámmal a romániai vallási palettán?

lítenek. A kis egyházak közé tartozunk, lélekszám tekintetében a negyedik vagyunk a négy magyar történelmi felekezet közül.

– A demográfia kapcsán fontos kérdés, hogy miként alakul a keresztelesek, konfirmálások, házasságkötések száma.

– Sajnos nem úgy, ahogy szeretnénk. Valóban vannak demográfiai problémáink, de azon vagyunk, hogy a magyarországi családtámogatási koncepciót komolyan véve arra neveljük a fiatalokat, hogy vállalják a gyermekáldást. Mi is igyekszünk a fiatal családoknak segíteni abban, hogy minél több gyereket neveljenek. Az ifjakat arra biztatjuk, hogy tartsanak egyházi esküvőt. Szerencsére Romániában a házasságkötések kilenc-

”

Az ifjakat arra biztatjuk, hogy tartsanak egyházi esküvőt. Szerencsére Romániában a házasságkötések kilencvenkilenc százaléka templomi esküvő. A megszületett gyermekeket ugyanilyen arányban meg is keresztelik, és döntő százalékuk konfirmál.

– A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház jelenleg a saját statisztikájából indul ki. Nyilván a népszámlálási adatokat is figyelembe vesszük, de ezek rendkívül meglepetéstartók, mert a híveinket félrevezetheti az, hogy több, a miénkhez hasonló elnevezésű egyház létezik. A belső adatainkra támaszkodva mi huszonöt-ezerre tesszük egyházunk nyilvánartott híveinek számát, a népszámlálási adatok ennél valamivel több evangélikust em-

venkilenc százaléka templomi esküvő. A megszületett gyermekeket ugyanilyen arányban meg is keresztelik, és döntő százalékuk konfirmál.

– Mekkora állami támogatást kapnak a román kormánytól? És milyen más forrásokra támaszkodhatnak az egyház tagjainak hozzájárulásán kívül?

– A román kormánytól a hívők számának arányában kapunk támogatást, ezzel kapcsolatban úgy fogalmazhatnánk:

FOTÓ: BETHLENDI TAMÁS

jó, hogy van, viszont semmire sem elég. Ugyanakkor a magyar kormány támogatása, az európai uniós projektek és a nyugati testvéregyházak alkalmi segítsége révén az elmúlt években olyan esélyt kaptunk az építkezésre, amilyenre Trianon óta nem volt példa. Olyan beruházásokat sikerült eszközölnünk, olyan infrastruktúrát sikerült kialakítanunk, amilyenről azelőtt legfeljebb csak álmodhattunk. Számos parókia, közösségi ház és szociális intézmény, iskola, óvoda újult, illetve újul meg részben vagy egészben a magyar kormány támogatásával. Kolozsvárott restauráltatni tudtuk a templomot és a püspöki palotát, Sepsiszentgyörgyön Down-szindrómával élő gyerekeknek rendeztünk be speciális oktatást biztosító óvodát, Brassóban épül a magyar közösségi ház. Az utóbbi időben sokat

foglalkoztunk azzal a kérdéssel, hogy nem megy-e a fizikai építkezés a lelki élet rovására. De azt gondolom, ez hamis megközelítés. Amíg nem volt például templomunk és lelkészünk Csíkszeredában, addig széteső kis szórvány volt az ottani evangélikusság. Amikor megépült a templomunk és a gyülekezeti központ a város központjában, lett közösség is, és most egy életre kelt, erős gyülekezetről beszélhetünk. Ahol van infrastruktúra, arra ráépül a szellemi, lelki építmény is.

– Említett egy óvodát. Mekkora intézményhálózatot tart fenn az egyház?

– Igyekszik részt venni az oktatásban, a diakóniában. Nem nagy a hálózat, amit fenntartunk, mert azt a román törvénykezés nem teszi lehetővé. Nálunk nagyon nehéz állami támogatást kijárni a diakóniai, szociális munka esetében. Ahhoz

képest, hogy mekkora a lélekszámunk, idősotthont működtetünk, meg más intézményeket is, de csak óriási kínládással tudjuk fenntartani őket, mert nem olyan mértékű a normatív támogatás, mint Magyarországon. Sőt számos területen nincs is normatív támogatás.

– Milyen lehetőségek vannak a missziói munkára? Mi a helyzet a hitoktatással a román oktatási rendszerben?

– A misszió nem lehetőség, hanem az egyház alapvető feladata, kötelessége, amit végeznie kell, alkalmazkodva a kor kihívásaihoz és az adott helyzethez. A missziót végezni kell az iskolában, a szeretetintézményekben, a kórházakban, a börtönökben és a kulturális intézményekben, jelen kell lenni ezeken a helyszíneken. A hitoktatás pedig kellőképpen meg van szervezve. ■

Szellemi szabadság a tudomány műveléséhez

Az evangélikus iskolák kutató tanárainak hetedik konferenciáját rendezték március 25-én a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban. A konferencia életre hívását 2013-ban az a felismerés ösztönözte, hogy az evangélikus köznevelési intézményekben sok olyan pedagógus tanít, aki mindennapos oktató-nevelő munkája mellett elmélyülten foglalkozik valamilyen szaktudományi, szaktárgyi vagy szakmódszertani témával.

Az idei konferenciát az ötletgazda, e sorok írója nyitotta meg, aki a jelen lévő kutató diákokat is köszöntve a tanári példamutató fontosságát emelte ki: „Kutató tanárként hiszünk abban, hogy diákjaink érdeklődését a tanulás és a tudomány iránt elsősorban példamutatással tudjuk felkelteni.”

Varga Márta, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Nevelési és Oktatási Osztályának vezetője a rendezvény, interaktív megnyitójában Albert Einsteinnek a tudományos érdeklődésre vonatkozó szavait értelmezte a hallgatóság soraiban helyet foglaló előadókkal, érdeklődő pedagógusokkal és diákokkal. „Tulajdonképpen kész csoda, hogy a modern oktatási módszerek még nem fojtották meg teljesen a kutatás szent kíváncsiságát. E kényes kis virágnak ugyanis az öntözés mellett leginkább szabadságra van szüksége” – mondta Einstein a 20. század első felében. A hallgatóság értelmezéséből egyértelművé vált, hogy a tudós szavai ma is aktuálisak: a diákok kreativitásuk kibontakoztatásához várnak leginkább ösztön-

zést a tanároktól, míg a pedagógusok a tudomány műveléséhez szükséges szellemi szabadságra vágnak leginkább.

A hivatalos megnyitót dr. Fabiny Tamás videóüzenet formájában elhangzott

áhitata és püspöki áldása zárta. Egyházunk elnök-püspöke ApCsel 8,29–35 alapján párhuzamot vont Fülöp személye és a tanárok, illetve az udvari ember és a tudásra vágyó, kérdező diákok között. Fülöp „tanár úr”, aki az írást magyarázza, és így etióp tanítványát Krisztushoz vezet, az egész evangélikus iskolai rendszer, sőt az úton lévő egyház modellje is. A keresztyén iskolák sajátossága, hogy a tanárok úton vannak a diákokkal, és szaktárgyak tanításán, az ismeretek átadásán keresztül maguk is tanúságot tesznek Krisztusról, Krisztushoz vezetve a diákokat.

A szekcióülések megkezdése előtt bemutatták a *Keresztutak* című kötetet, amely a legutóbbi három konferencián elhangzott anyagok előadásaiból válogat az irodalom- és nyelvtudomány, a hittudomány, a történelemtudomány és egyháztörténet, valamint a természettudományok és a pedagógia témakörében.

A három szekcióban zajlott előadások újdonsága az idei esztendőben az volt, hogy a Deák Téri Evangélikus Gimnázium szervezésében lebonyolított második kutatódiák-konferencia díjazottjai is előadták kutatási témájukat.

■ DR. ÉRFALVY LÍVIA

Forrás: *Evangélikus Nevelés*

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

BEMUTATKOZIK A DOMBÓVÁR-KAPOSSZEKCSŐ-CSIKÓSTÖTTŐS TÁRSULT EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Szelíd dombok, történelmi megpróbáltatások

A Tolna megyei evangélikusságról a 18. század végétől vannak dokumentumok. Abban az időben a gyülekezetek magját elsősorban az idetelepített svábok alkották, akik nemcsak példamutató szorgalmukat, nyelvüket és szokásaikat hozták magukkal új hazájukba, hanem lutheránus vallásukat, sajátos kegyességüket is. A szelíd dombok között meghúzódó falvak evangélikussága egymással szoros kapcsolatban volt, rokoni és baráti szálak kötötték és kötik össze ma is ezeket a közösségeket.

Gyülekezeteink közül elsőként Csikóstöttös vált önállóvá 1878-ban, de története majd egy századdal korábban kezdődött: 1783-ból valók az első feljegyzések a leányegyházközségről. Kaposszekcsőn – szinte egy időben a csikóstöttösi kezdetekkel – kilenc német ajkú család telepedett le 1775-ben; a maroknyi közösség első imaházát 1796-ban szentelték fel. Az egyre erősödő, gyarapodó gyülekezet előbb iskolát épített, majd 1865-ben szentelték fel a falu központjában található templomot. Az egyházközség 1912-ben vált anyagyülekezetté.

A helyi evangélikusság életében hatalmas törést okozott a második világhá-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Május 1-jén, a húsvét ünnepe utáni 2. vasárnap 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a kaposszekcsői evangélikus templomból. Igét hirdet Szabó Szilárd lelkész.

borút követő lakosságcsere és az azzal járó kitelepítés. 1947–1948-ban német nyelvű evangélikusok százait telepítették ki erőszakosan. A gyülekezetek és a falvak ezután újraszervezni kényszerültek mindennapi életüket. A magyarországi kitelepítésekkel egy időben a Felvidékről, az akkori Csehszlovákiából, Felsőszeliből is kitelepítették a magyar anyanyelvű lakosokat, így több család érkezett Kaposszekcsőre és környékére, közöttük sok evangélikus. A szomorú történelmi események után alakult ki lassan-lassan a gyülekezetek új közössége, ám korábbi méretüket nem tudták elérni többé...

Dombóváron a 20. század elején döntöttek úgy az evangélikusok és a reformátusok, hogy „egyesült protestáns fiókegyházat” alapítsanak. Templomépületük akkoriban nem volt, ám mindkét felekezet arra törekedett, hogy saját lelkésze legyen a missziói terepnek számító településen. 1916-ban különváltak az útjaik; az evangélikusok templomát 1927-ben, Berger Lajos szolgálata idején szentelték fel. A fiatal, elsősorban betelepült munkásokból álló gyülekezet 1931-ben önállósult.

1977-től Csikóstöttös, majd 1980-tól Kaposszekcső is társult az időközben városi rangot kapott Dombóváron lévő evangélikus gyülekezettel. 2004-ben kezdte meg működését Kaposszekcsőn az Evangélikus Diakóniai Otthon, amely mára a környék ismert és elismert szociális intézményévé vált.

2007 óta a Szücs Eszter – Szabó Szilárd lelkész házaspár pásztorolja a társulás gyülekezeteit. A jelent meghatározzák a Dombóvár belvárosában található általános iskola evangélikus fenntartásba vételének előkészületei: tanévkezdéskor – *Deo volente* – iskolával fog bővílni az evangélikus egyház oktatási rendszere.

■ SZABÓ SZILÁRD

Túrmezei-verseket szavaltak „Az Úr érkezése” versenyen

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium április 8-án immár huszonnyolcadik alkalommal rendezte meg „Az Úr érkezése” országos ökumenikus szavalóversenyt. A hagyományos kategória mellett ezúttal vers-illusztrációkkal és megzenésített költeményekkel is nevezhettek a diákok.

A kötelező verset a százötz éve született Túrmezei Erzsébet evangélikus diakonissza költő művei közül kellett kiválasztani, a szabadon választott művek esetében a szervezők javaslattal éltek, mégpedig a száz éve született Nemes Nagy Ágnes alkotásait ajánlották a diákok figyelmébe.

A versmondó versenyt a zsűri döntése nyomán Fejér Orsolya, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákja nyerte, az illusztrációverseny első helyezettje Láncki Viktória lett a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnáziumból.

Az alkalomra Nyíregyházára érkezett a Túrmezei Erzsébet életútját bemutató kiállítás, amelyet a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület munkatársai állítottak

össze. A rendezvény az utóbbi évek hagyományainak megfelelően az Evangélikus Pedagógiai Intézet magyar nyelv és irodalom tantárgygondozói szakmai programjával is kiegészült.

Bővebb beszámoló és további versenyeredmények az Evangélikus Pedagógiai Intézet honlapján (Epszti.hu) található.

Forrás: *Evangélikus Nevelés*

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, kinek kegyelme betölti az egész földet! Jöjj közénk, és szenteld meg imánkat, hogy neked tetsző szavakkal boruljunk lábad elé.

Néped Pásztora! Gyűjtsd össze szét-szóródott gyermekeidet, akik az igazságot keresik, de nem tudják, hol találják meg. Mutass utat a keresőknek, célt a tévelygőknek. Használj fel minket, hogy utat mutassunk feléd.

Néped Pásztora! Add Lelked erejét közösségre lelt nyájadnak, hogy a világban bizonyágtévők lehessünk. Használj fel minket, hogy befogadó és rád figyelő, téged követő közösséggé legyünk.

Néped Pásztora! Ölelő karjaidal vedd oltalmadba a gyermekeket. Fond szorosra a szeretetet a házastársak között, és adj a szülőknek bölcsességet, hogy a te kezvedbe helyezték a családi élet minden napját!

Néped Pásztora! Tanítsd a tanítókat, vezesd a vezetőket! Adj alázatot, bölcsességet és szelidséget azoknak, akiket felelősséggel ruháztál fel, hogy magukat többre ne tartsák annál, mint akik.

Néped Pásztora! Légy őrizője az elveszetteknek, gyógyítója a betegeknek, támasza a gyengéknek, gazdagsága a szegényeknek. Ruházd a mezítelent, tápláld az éhezőt, látogasd a beteget, vigasztald a gyászolót. Használj fel minket, hogy kezed és lábad, füled és ajkad lehessünk.

Néped Pásztora! Vess gátat az erőszaknak, némítsd el a fegyvereket, óvj a természeti csapásoktól! Használj fel minket, hogy békéd hírnökei lehessünk.

Néped Pásztora! Gyógyítsd teremtett világodat. Használj fel minket, hogy a hatalmat, amellyel megáldottál, bolygónk őrzésére használjuk.

Néped Pásztora! Vezess akaratom szerint békességben e földi téren át, gyakor pedig fogadj be ígéreted szerint az örök otthonba, ahol el nem múló dicsőségben részesítesd egyszülött fiadért, az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

**EVANGÉLIKUS
Élet**

**A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja**

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI D. ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: HORVÁTH TAMÁS

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP (MISERICORDIA DOMINI) – EZ 34,1-10

Hűtlenek hű pásztora

„A juhásznak jól van dolga” – tartja a közvélekedés az ismert népdal nyomán. „Terelgeti nyáját, fújja furulyáját, / Bú nélkül éli világát.” Ezt az idilli képet, amelyet már az általános iskolai énekórákon magunkba szívunk, igyekszik valamelyest korrigálni az a 2020-ban készült dokumentumfilm, amely Sáfíán László juhász egy napját követi végig.

Akciófilmekhez szokott tévénézők ingerküszöbét talán nem éri el a több mint háromórás, lassú, szinte meditatív alkotás, mégis ott tart a képernyő előtt, mert olyan hitelesen és oly sok szeretettel mutatja be egy lassan feledésbe merülő szakma titkait. Megtudjuk belőle, hogy a bárányok mind egyéniségek. Vannak jól kezelhetők, és vannak „zsványok”, akikkel, igaz, több a gond, viszont ők azok, akik a nyári hőségben is, amikor a nyáj legszívesebben ki se mozdulna az árnyékból, elég „zsványok” ahhoz, hogy elinduljanak a juhász után, és húzzák magukkal a többieket.

Fény derül rá a filmből, hogy mit jelent a különböző kolompok hangja, mi a szerepük a betanított vezérüröknek, milyen módszerekkel tud a pásztor egy irányba terelni, egyszerre mozgatni több mint háromszáz birkát. Hogyan kezeli a balesetet, amikor például egy bárány ürgelyukba lép. Hogyan segít a kisbárányok világra jövetelénél, akiket egytől egyig ismer, hiszen születésük percétől a szeme előtt növekednek. Ismeri a gypjű ezerféle árnyalatát, és meg tud különböztetni több száz, laikus szemnek „ugyanolyan” juhot. Lenyűgöző tudásnak van birtokában egy juhász, harmóniában a természettel, az egész élővilággal, szinte együtt lélegezve a nyájjal.

Magukat legeltették. A pásztorkodás Izrael népének életében az egyik legalapvetőbb mesterség volt. Ábrahám, Mózes, Dávid király mellett még sorolhatnánk azokat a bibliai személyeket, akik pásztorként kezdték pályafutásukat. A pásztor képe aztán átvitt értelemben is megjelent az Ószövetség irodalmában: pásztorként emlegették a királyokat, az ország politikai és vallási vezetőit. És az a kemény kritika, amelyet Ezékielnél olvassunk, ilyen „pásztoroknak” szól. Azoknak, akik nem úgy végezték feladatukat Izrael népének közösségében, mint a dokumentumfilm juhásza. Akik nem lélegeztek együtt a juhokkal, elhanyagolták azokat, akikről gondoskodniuk kellett volna. Akik a nyáj jólléte helyett csak saját jóllétükkel törődtek. „Jaj Izrael pásztoraiknak...” – mondja Ezékiel.

”

Milyen kár, hogy nem látták ezek a pásztrok: a saját, oly fontosnak tartott jóllétük hosszú távon a nyáj jóllététől függ. Egy szakmáját komolyan vevő pásztor számára nem kérdés, hogy amikor a nyájról odaadással gondoskodik, akkor a sajátját védi, azt óvja, ami az övé, és ami nélkül nem lehetne az, aki. Milyen elhomályosult, rövid távú gondolkodás kell ahhoz, hogy egy pásztor ezt ne vegye észre!

Pásztor és bárány. Jó Pásztor vasárnapján mégsem ezek a hűtlen pásztrok, hanem a hűséges pásztor áll a középpontban. Az a pásztor, aki maga is báránnyá lett, és ártatlanul meghalt azokért a hűtlenekért, akiket ő mégis olyan végtelenül sze-

JELENFOTÓ AZ EGY DÉLUTÁN A LEGELON SÁFIÁN LÁSZLÓ JUHÁSSZAL GIMÓ FILMBŐL

ret. A pásztor, aki halálával és feltámadásával megmentette juhait az örök haláltól, aki megváltotta őket – minket, mert mindannyiunkban, szelídekben és zsványokban képes meglátni a szeretettet, az ő sajátját.

Csak ebből az odaadó pásztori szeretetből élve tudunk mi is a magunk helyén hűségesek lenni. Mert mi is ebben a furcsa kettős identitásban élünk: bárányok is, meg pásztrok is vagyunk. Emberi közösségek részei, szövevényes kapcsolati rendszerek tagjai, egyik helyen bárányok, másutt pásztrok, egymásra utalva, a másikat felkarolva, úgy, hogy közben minket is tartanak. Pásztrok és bárányok ahhoz a hű Pásztorhoz tartozva, aki azért lett báránnyá, hogy ne csak valami pásztori idill szerint, hanem az örök élet távlatában is „jól legyen dolguk” az övéinek, hogy életük legyen, hogy életünk legyen.

■ ZSUGYEL-KLENOVICS KATALIN

Imádkozzunk! *Hű Pásztorunk! Köszönjük, hogy erősítesz, gyógyítasz, bekötözöl, vigasztalsz. Köszönjük, hogy mindezt rajtunk keresztül is teszed! Kérünk, add, hogy tanulhassuk hűségedet. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 1.) *Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál és gondolataim a ti gondolataitoknál.* Ézs 55,9 (1Kor 13,9–10; Jn 10,11–16[27–30]; 1Pt 2,21b–25; Zsolt 56) Csodálatos az az irgalom, szeretet, amellyel Atyánk munkálkodik a világban értünk, az életünkért. Egyértelmű terve az üdvösségünk, hazatalálásunk, célba érkezésünk. Mindent ennek szentel. Olyan jó tudni, hogy Isten ebben sem hibázik: terveit, gondolatait, cselekvései tökéletesek. Útjai felénk tartanak, illetve örök honunkba vezetnek. Bölcsessége messze több, mint amit mi el tudnánk képzelni, vagy amit remélünk. Nem mi cselekszünk, hanem ő: ezért biztos a jelenünk és a jövőnk is.

Hétfő (május 2.) *[Isten] előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által.* Ef 1,5 (Ézs 25,1; Jn 10,1–10; 1Jn 3,1–10) A szeretet döntés kérdése. Isten maga mutatta ezt meg. Úgy határozott, hogy a tőle elszakadtakat, a nélküle és ellene élőket magához szereti. Már a világ teremtése előtt eltervezte, hogy Fiát adja értünk, hogy egészen az övéi lehessünk. Nem érdemeinkért, jóságunkért, hitünkért döntött így, hanem önmagáért, szeretetéért. Ebben van a mi nagy reménységünk, biztonságunk, szabadságunk. Ez a nekünk szóló igazi evangélium, örömhír. Nincs benne feltételes mód, hanem csak kijelentés. Nincs benne „ha, amennyiben”, hanem csak tény. Isten szeretetének ténye: döntött mellettünk, az övéi vagyunk.

Kedd (május 3.) *[El ne tántorodjatok] az evangélium reménységétől, amelyet hallottatok, amely hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt...* Kol 1,23 (Ézs 42,10; Mt 9,35–10,1; 1Jn 3,11–18) Az evangélium az egyetlen megtartó-, éltető erő ebben a világban. Nincs más. A Krisztus Jézusról szóló örömhírben érkezik meg hozzánk ugyanis Isten bűnbocsátó kegyelme, hitet teremtő elfogadása, életet változtató szeretete. Mindaz, amire szükségünk van. Ezért a felszólítás: el ne tántorodjatok! Krisztus csodája, Isten ingyen-, drága kegyelme ma is csak azoké, akik belekapaszkodnak, és szilárdan megállnak kegyelmében. Kizárólag ebben, ez által van életünk.

Szerda (május 4.) *És [Jézus] kézen fogva egy kisgyermeket, közéjük állította, átölelte, és ezt mondta nekik: Aki az ilyen kisgyermek közül egyet is befogad az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, az nem engem fogad be, hanem azt, aki engem elküldött.* Mk 9,36–37 (Zsolt 127,3; Jn 17,20–26; 1Jn 3,19–24). A befogadás a kegyelem mozdulata. Az a szívdobbanás, amely szabad a jutalom és a haszon várásától. Amikor a lélek helyet ad a rászorulóknak, és megnyílik a gyenge,

a kicsi felé. Isten csodája ez. Azt ragyoghatjuk tovább, ami eltölti a szíveinket. Lehetünk befogadók, mert befogadottak vagyunk. Ilyen kegyelmesen történik Isten országa közöttünk, bennünk. Ennek megélésére hív ma is Urunk.

Csütörtök (május 5.) *Én, az Úr, elhívtalak az igazságért, én fogom a kezdet.* Ézs 42,6a (Ef 3,12; Ef 4,11–16; 1Jn 4,1–6) Kézen fogva: vakok, foglyok, összetörtek, értéktelenek vigasztalása ez. Ebben a mozdulatban, érintésben mutatkozik meg az Úr ragaszkodása, szeretete. Nem mondott le népéről, nem hagyta el az övéit. Szolgáját küldte hozzájuk szabadítóul. Bár nem nekünk szólt először a prófécia, de ránk is érvényes. Mi Jézusként ismerjük ezt a küldöttet. Rajta keresztül tett csodát Isten az életünkben. Őrajta keresztül szabadított meg minket, általa lehetünk mi is kézen fogottak, vezetettek, el nem eresztettek. Ő általa vagyunk mi is Isten országának elhívottjai, vendégei. Ő a mi reménységünk.

Péntek (május 6.) *Így tehát mindegyikünk önmagáról fog számot adni Istennek. Ne ítélgessük hát többé egymást...* Róm 14,12–13 (Préd 12,14; Ez 34,23–31; 1Jn 4,7–16) Az ítélkezés makacs dolog, erősen tartja magát bennünk. Pusztán azért, mert önmagunkhoz viszonyítjuk a világot. Meglátásunk, véleményünk, (ön)igazságunk alapján mérünk, skatulyázunk. Nagyon emberi dolog ez. Isten országa azonban nagyobb örömet, valóságot hoz közénk. Arra indít, hogy ő maga legyen számunkra a mérce, a viszonyítási alap, a kiindulópont. Benne igazán épül az, amit mi széttéptünk; általa gazdagsággá lesz, amit lekicsinylünk, lenézünk; vele közelivé lesz a másik távoli világa. Ez az élet, mert belőle árad.

Szombat (május 7.) *A békesség Istene pedig [...] tegyen készsége-sé titeket minden jóra, akaratának teljesítésére.* Zsid 13,20–21 (Zsolt 118,25; Jn 14,1–6; 1Jn 4,17–21) Isten akaratának teljesítéséhez több és más kell, mint amire mi magunktól képesek vagyunk. Új szív, elszánás, odaszánás, hűség követés. Márpedig ezek hiányában minden erőlködésünk hiabavaló, hogy mellette megmaradjunk, érte, neki szolgáljunk, illetve hogy mennyei honunkba megérkezzünk. Atyánk szeretetét mutatja, hogy nem várja el tőlünk a lehetetlent. Sosem várja el, hanem megteremti mindezt bennünk, készsége-sé tesz rá. Készsége-sé tenni szó szerint ezt jelenti: rendbe hozni, helyreállítani, összehangolni, megjavítani, jó irányba terelni. Ezt teszi bennünk, így születik meg országa bennünk. Nem megfelelésekben, megszenvedett, kierőszakolt eredményekben, hanem a megszabadított, felszabadított életben.

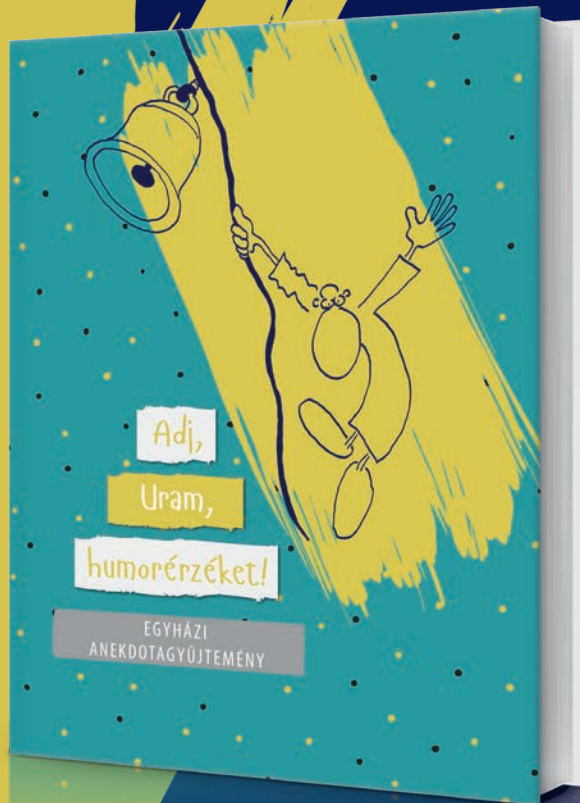

Már kapható!

Adj, Uram, humorérzéket!

EGYHÁZI ANEKDOTAGYŰJTEMÉNY

Az *Adj, Uram, humorérzéket!* című egyházi anekdotagyűjtemény hiánypótló. A változás elsősorban köztünk élő evangélikus lelkészek által elmesélt humoros történetekből kínál egy csokorra valót. Az elmúlt évtizedek mókás történeteit jól kiegészítik a korábbi évszázadokban élt evangélikus lelkipásztorok és iskolatanítók vidám adomái.

3300 Ft helyett 2970 Ft

Elveszett ámen

A tisztelendő úr meglehetősen elnyújtotta a tanítást. A templompadban ücsörgő kisgyermek halankán megkérdezte édesanyját:

– Mikor fejezi már be?

A bölcs válasz nem maradt el:

– Már régen befejezte, csak nem találja az áment.

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

1% LÉLEKKEL, ISMERETTEL

Egyházi 1%-os felajánlásod mellett
civil 1%-oddal támogasd az
**EVANGÉLIKUS SZERETETOTTHONOK,
NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK
VAGY GYÜLEKEZETEK ALAPÍTVÁNYAIT.**

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Technikai
szám: **0035**

CIVIL

evangelikus.hu/szja-1

EVANGÉLIKUSOK VAGYUNK

és te?

NÉPSZÁMLÁLÁS 2022

